

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Художньо-графічний факультет
Кафедра технологічної та професійної освіти**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ»
для здобувачів вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн)**

м. Одеса – 2019 рік

Друкується за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2019 р.)

Розробники:

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти, декан художньо-графічного факультету Т. А. Петухова

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри технологічної та професійної освіти І. С. Артемьєва

асистент кафедри технологічної і професійної освіти Т. В. Штайнер

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Т. Ю. Осипова

кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри нарисної геометрії та інженерної графіки Одеської державної академії будівництва та архітектури В. П. Бредньова

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «**Методика професійного навчання**» для здобувачів вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн) призначено для надання методичної допомоги здобувачам під час виконання ними курсової роботи. Визначені цілі та завдання курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» спрямовано на розв'язання актуального методичного завдання в процесі виконання здобувачами курсової роботи, яке полягає в підготовці здобувачів до викладання загально-професійних і професійно-практичних дисциплін у закладах професійно-технічної освіти.

Методичні рекомендації розглянуто й ухвалено на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти ДЗ ПНПУ імені К. Д. Ушинського.

Протокол № 11 від 21 травня 2019 р.

Артемьєва І. С., Петухова Т. А., Штайнер Т. В. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» для здобувачів вищої освіти 3 року навчання першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн). Одеса: ДЗ ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. 77 с.

© ДЗ ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019 р.

© *І. С. Артемьєва, Т. А. Петухова,
Т. В. Штайнер* 2019 р.

ЗМІСТ

	стр.
Вступ	5
Розділ 1. Підготовчий етап виконання курсової роботи	10
1.1. Вибір теми дослідження	10
1.2. Функції наукового керівника курсовою роботою	10
1.3. Планування виконання курсової роботи	12
Розділ 2. Структура та зміст курсової роботи	15
2.1. Титульний лист	16
2.2. Зміст	17
2.3. Перелік умовних позначень	18
2.4. Вступ	18
2.4.1. Актуальність дослідження	19
2.4.2. Формулювання мети та задач дослідження	21
2.4.3. Визначення об'єкту та предмету дослідження	23
2.4.4. Окреслення методів дослідження	25
2.5. Основна частина	25
2.5.1. Написання першого розділу. Теоретична частина дослідження	26
2.5.2. Написання другого розділу. Практична частина дослідження	27
2.6. Висновки	29
2.7. Список використаних джерел	30
2.8. Додатки	31
Розділ 3. Вимоги до мови та стилю викладання курсової роботи ...	32
3.1. Стиль викладання курсової роботи	32
3.2. Терміни та рекомендовані кліше	34
3.3. Зв'язність викладення тексту	37
Розділ 4. Оформлення курсової роботи	39
4.1. Загальні правила оформлення текстових документів	39
4.2. Оформлення цитат і посилань на джерела	41
4.3. Оформлення таблиць	43
4.4. Оформлення ілюстративного матеріалу	44
4.5. Оформлення формул	45
4.6. Оформлення списку використаних джерел	46
4.7. Оформлення додатків	47
4.8. Нумерація сторінок	48
Розділ 5. Захист й оцінювання курсової роботи	49

5.1. Порядок захисту курсової роботи	49
5.2. Процедура підготовки курсової роботи до захисту	49
5.2.1. Рецензування курсової роботи	49
5.2.2. Підготовка доповіді до захисту курсової роботи	51
5.2.3. Підготовка презентації до захисту курсової роботи	52
5.3. Порядок здачі на кафедрі та повернення кафедрою курсової роботи	53
5.4. Процедура захисту курсової роботи	54
5.5. Оцінювання курсової роботи	55
Список використаних джерел	58
Додаток А. Орієнтована тематика курсових робіт	60
Додаток Б. Зразок оформлення заяви на затвердження теми курсової роботи та наукового керівника	63
Додаток В. Зразок оформлення завдання на виконання курсової роботи	64
Додаток Г. Зразок оформлення титульного листа	65
Додаток Д. Зразок оформлення змісту курсової роботи	66
Додаток Е. Зразок оформлення вступу курсової роботи	67
Додаток Ж. Оформлення бібліографічного опису	68
Додаток И. Зразок оформлення рецензії наукового керівника на курсову роботу	76

ВСТУП

Методичні рекомендації спрямовано на надання методичної допомоги здобувачам вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн) денної та заочної форм навчання в процесі виконання ними курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання».

У методичній підготовці майбутніх викладачів професійного навчання виконання курсової роботи заплановано на завершальному етапі вивчення здобувачами дисципліни «Методика професійного навчання», та спрямовано на використання здобувачами всієї системи психолого-педагогічних знань з метою розв'язання актуального методичного завдання – підготовка здобувачів до викладання загально-професійних і професійно-практичних дисциплін у закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО).

Курсова робота з методики професійного навчання – це завершальний етап вивчення дисципліни «Методика професійного навчання», вид навчально-проектної роботи, результат дослідження теми (проблеми), самостійний навчально-науковий твір здобувача.

Курсова робота, як *завершальний етап* вивчення курсу дисципліни «Методика професійного навчання», повинна продемонструвати готовність здобувача кваліфіковано розв'язувати поставлені в роботі завдання, робити аргументовані висновки й обґрунтовані пропозиції щодо запропонованих методичних проблем.

У процесі виконання курсової роботи, як певного *виду навчально-проектної роботи* здобувача, освоюється методика педагогічного дослідження, набувається досвід педагогічного аналізу, моделювання, проектування та конструювання освітнього процесу в ЗПТО.

Курсова робота відображає *результати дослідження теми*, в яких здобувачем пропонуються способи розв'язання певних проблем.

Курсова робота, як *самостійний твір здобувача*, що присвячений розробці обраної теми, повинна відповідати всім ознакам навчально-наукового твору.

Цілями курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» є:

- набуття вмінь самостійно досліджувати комплекс взаємопов'язаних питань, які стосуються конкретної ситуації проектування навчально-методичного забезпечення, організації та здійснення освітнього процесу на основі отриманих у процесі навчання теоретичних і практичних знань;

- формування вмінь самостійно розробляти методику викладання теми (тем) з дисципліни, професійного модулю, письмово викладати одержані результати;

- набуття вмінь формулювати висновки, пропозиції та рекомендації щодо розв'язання проблеми;

- формування вмінь оформляти результати дослідження в вигляді фрагментів навчальних посібників, методичних рекомендацій.

Основними **завданнями курсової роботи** з дисципліни «Методика професійного навчання» є:

- освоєння методики наукового дослідження;
- поглиблення та систематизація теоретичних знань у галузі методики професійного навчання;

- вивчення передового методичного досвіду з розробки та конструювання занять з дизайну, зокрема з дизайну одягу та комп'ютерної графіки, в ЗПТО;

- оволодіння дидактико-методичною групою вмінь з основ професійної діяльності викладача.

Актуальність тематики, практична значущість курсової роботи та творча самостійність у процесі її виконання сприятимуть адаптації майбутнього викладача професійного навчання до здійснення методичної діяльності.

Основна *тематика курсових робіт* пов'язана з аналізом і проектуванням змісту, з розробкою засобів навчально-методичного забезпечення дисципліни

(професійного модуля, міждисциплінарного курсу), проектуванням фрагментів навчально-програмної та планувальної документації на рівні окремої теми, методики її викладання, дидактичної технології.

Вдале виконання здобувачами курсової роботи дозволить їм не тільки закріпити знання та вміння, а й сприятиме формуванню в них компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн), а саме:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в освітній галузі та галузі дизайну, що передбачає застосування певних теорій та методів прикладної та педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК.5 Здатність отримувати, опрацьовувати й відтворювати інформацію державною та іноземною мовами
- ЗК 7 Здатність до самопрезентації у різних умовах загальної та професійної діяльності.
- ЗК 8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК 1 Здатність до системного аналізу технічних і педагогічних систем, процесів та ситуацій, вивчення передового виробничого та педагогічного досвіду, впровадження досягнень вітчизняної й зарубіжної науки і техніки.
- ФК 4 Здатність здійснювати аналіз професійної діяльності фахівця з метою формування змісту освіти, конструювання змісту навчання і виховання, вибір оптимальних технологій підготовки у закладах професійно-технічної освіти та на виробництві.
- ФК 7 Здатність з урахуванням співвідношень цілей, часу й простору планувати та організувати власну професійну діяльність, а також діяльність підлеглих чи учнів у виробничій галузі або освіті, забезпечуючи необхідні умови для застосування просторово-часових, матеріально-технічних, фінансово-економічних та інших ресурсів.
- ФК 14 Здатність до використання та адаптації програмного забезпечення

виробничого та освітнього процесів.

*Основні вимоги до курсової роботи з дисципліни
«Методика професійного навчання»*

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів. Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих здобувачем під час навчання, та їх застосування в процесі комплексного розв'язання конкретного фахового завдання.

Вимоги до курсової роботи:

1. Актуальність проблеми, яка вивчається, для сучасного етапу розвитку професійної освіти, наявність теоретичної та практико-орієнтовної частин; реалістичність, тобто відповідність авторської розробки актуальних проблем розвитку змісту й освітнього процесу ЗПТО та вищої освіти.

2. Відповідність обсягу, характеру та рівня виконання теоретичної та практичної частин вимогам професійної кваліфікаційної характеристики випускника закладу вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн).

3. Відповідність назви роботи її змісту, чітка цільова спрямованість роботи.

4. Логічна послідовність викладу матеріалу, що базується на міцних теоретичних знаннях з обраної теми. Врахування логіки побудови першого та другого розділів курсової роботи. У першому розділі здобувач відповідає на питання: «що це таке», «як це рекомендує робити професійна педагогіка та методика професійного навчання». В другому розділі здобувач описує авторську розробку як варіант розв'язання проблеми, яка об'єктивно виникла в зв'язку з необхідністю оновлення навчально-програмної документації та планувальної документації, навчально-методичного забезпечення дисципліни, професійного модулю, міждисциплінарного курсу для підготовки спеціальності професійно-технічної освіти.

5. Необхідна глибина дослідження та переконливість аргументації.

6. Кваліфікований аналіз нормативних документів, методичних матеріалів, теоретико-методичної, навчальної та спеціальної літератури, передового педагогічного досвіду й обґрунтування результатів роботи.

7. Коректний та грамотний виклад матеріалу, відповідність змісту курсової роботи нормам української мови, основних положень професійної педагогіки та методики професійного навчання.

8. Оформлення роботи відповідно до вимог.

9. Відповідність обсягу та змісту роботи вимогам, які висуваються пред'являються; наявність висновків після кожного розділу.

РОЗДІЛ 1

ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Вибір теми дослідження

Здобувачу пропонується обрати тему курсової роботи з числа запропонованих науковими керівниками (див. Додаток А). Після обрання здобувачем теми курсової роботи відбувається процедура її закріплення за ним і призначення йому наукового керівників на підставі особистої заяви здобувача (див. Додаток Б) на ім'я завідуючого кафедри технологічної і професійної освіти із зазначенням назви теми і прізвища наукового керівника.

Здобувач має право запропонувати власну тему курсової роботи, обґрунтувавши свій вибір і доцільність дослідження. Для затвердження запропонованої здобувачем теми курсової роботи, йому необхідно отримати дозвіл наукового керівника та кафедри на підставі заяви завідуючому кафедрі з боку здобувача, в якій він обґрунтовує підстави щодо виконання курсової роботи за запропонованою ним темою (вільна форма).

Перш ніж розпочати дослідження, здобувачеві необхідно уважно прочитати та усвідомити тему свого майбутнього дослідження. Тема повинна бути вузькою, конкретною. Курсова робота це перше самостійне дослідження, на якому здобувач повинен навчитися:

- робити логічний, несуперечливий огляд існуючої наукової та методичної літератури;
- порівнювати наявні визначення, точки зору, методи дослідження та застосовувати релевантні визначення, методи на власному корпусі прикладів.

1.2. Функції наукового керівника курсовою роботою

Керівництво курсовими роботами здійснюють викладачі кафедри технологічної і професійної освіти.

Наукове керівництво курсовою роботою передбачає:

- розробку методичних рекомендацій до виконання курсової роботи;
- запропонування розроблених науковим керівником тем дослідження;
- підготовку та надання науковим керівником завдання на виконання курсової роботи (див. Додаток В);

- безпосереднє керівництво розробкою курсової роботи та надання консультацій, інструктажу зі складання плану, з підбору теоретичного та практичного матеріалу, з проведення й оформлення результатів дослідження;

- написання науковим керівником рецензії на курсову роботу;
- участь у комісії із захисту здобувачем курсової роботи.

Здобувач зобов'язаний:

- дотримуватися графіка виконання роботи;
- оформляти роботу відповідно до вимог освітнього стандарту;
- своєчасно подавати роботу науковому керівнику для перевірки та рецензування.

Відповідальність за якість курсової роботи покладається на здобувача: зміст, структура, стиль, технічне оформлення, грамотність викладу.

Курсову роботу здобувач виконує самостійно, користуючись консультаціями керівника та звітуючи перед ним у міру виконання її окремих частин і роботи в цілому.

Здобувачі самостійно характеризують суперечності, формулюють проблему, обґрунтовують актуальність теми, визначають мету та завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження; розробляють етапи дослідження; складають перелік методів дослідження для кожного етапу, які дозволять досягти мети та розв'язати завдання дослідження; застосовують методи дослідження на практиці; здійснюють проектування способів розв'язання проблеми, пояснюють їх, систематизують, формулюють висновки за результатами дослідження; оформлюють результати, описуючи зміст роботи та застосовуючи при цьому сформовані мовні штампи; розробляють рекомендації щодо впровадження результатів дослідження в практичну діяльність; апробують результати у ході педагогічної практики !!!

Перевірка перебігу виконання курсової роботи або її частини є однією з

найважливіших форм керівництва. Науковий керівник вказує на всі помилки, неточності та недопрацьовані місця, надає по них роз'яснення. Тому, не менше двох разів на семестр здобувач зобов'язаний надавати курсову роботу науковому керівникові для перевірки ходу її виконання. Перевірка здійснюється за заздалегідь встановленим графіком у визначені дні та години.

Явка здобувачів у зазначені дні та години на перевірку ходу виконання курсової роботи строго обов'язкове. У разі невідвідування здобувачем консультацій він не допускається до захисту курсової роботи !!!

1.3. Планування виконання курсової роботи

Курсова робота виконується в позааудиторний час, індивідуально кожним здобувачем під науково-методичним керівництвом викладача за обраною здобувачем темою. Курсова робота являє собою закінчене самостійне дослідження, в якому розв'язується конкретне завдання, яке співвідноситься зі змістом дисциплін за освоєним напрямом.

Автор курсової роботи повинен уміти:

- визначати та формулювати проблему дослідження з урахуванням її актуальності;
- формулювати мету дослідження та визначати завдання, необхідні для їх досягнення;
- аналізувати й узагальнювати теоретичний й емпіричний матеріал за темою дослідження, виявляти суперечності;
- застосовувати теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань;
- робити висновки з теми дослідження, позначати перспективи подальшого вивчення досліджуваного питання;
- оформляти роботу відповідно до висунутих вимог.

Виконання курсового проекту умовно складається з певних етапів, що представлені нижче (таблиця 1.1).

Етапи виконання курсової роботи

Термін	Етапи виконання
Грудень (червень)* (останній місяць семестру, що передує за навчальним планом курсової роботи)	<ul style="list-style-type: none"> Вибір теми курсової роботи, узгодження та попереднє обговорення її з керівником. (Надання завдання на виконання курсової роботи для здобувачів заочної форми навчання).
Лютий (вересень)* (1-3 тижні)	<ul style="list-style-type: none"> Закріплення теми курсової роботи за здобувачем і призначення йому наукового керівників. Закріплення теми курсової роботи відбувається на засіданні кафедри не пізніше 3-ого навчального тижня семестру, в якому запланована курсова робота. <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> <p>Після цього самостійна зміна здобувачем теми курсової роботи не допускається !!!!</p> </div> Заміна теми курсової роботи відбувається тільки за погодженням з керівником і не пізніше 7-ого навчального тижня семестру. <ul style="list-style-type: none"> Видача керівником здобувачу завдання на виконання курсової роботи (1-2-й навчальний тиждень). Завдання на виконання курсової роботи видається здобувачу на підставі здійсненого ним аналізу теми, пошуку, підбору, систематизації та вивчення матеріалів за темою курсової роботи, наданого здобувачем орієнтовного плану курсової роботи.
Лютий – березень (вересень-жовтень)* (3-8 тижні)	<ul style="list-style-type: none"> Написання здобувачем чернетки курсової роботи (3-6-й навчальні тижні). Здача на перевірку здобувачем чернетки курсової роботи на перевірку керівнику (7-й навчальний тиждень).
Квітень (листопад)* (9-12 тижні)	<ul style="list-style-type: none"> Доопрацювання здобувачем тексту курсової роботи – усунення зауважень, оформлення роботи (9-12-й навчальні тижні).
Травень (грудень)* (13-17 тижні)	<ul style="list-style-type: none"> Здача здобувачем курсової роботи науковому керівнику на рецензування та перевірку на Антиплагіат (13-й навчальний тиждень) <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> <p>Курсова робота, яка не була своєчасно подана на рецензування та не відповідає встановленим вимогам, тобто не має позитивної рецензії, до захисту не допускається !!!</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Захист курсової роботи (16 – 17-й навчальні тижні). Курсова робота з дисципліни повинна бути захищена до початку екзаменаційної сесії, для здобувачів заочної форми навчання – до здачі відповідного екзамену.

*Місяць (місяці) залежать від семестру, в якому призначено виконання курсової роботи

Алгоритм роботи над курсовою роботою:

1. Вивчення методичних рекомендацій до виконання курсової роботи.
2. Вибір теми курсової роботи, узгодження її з науковим керівником, закріплення теми.

3. Здійснення аналізу теми курсової роботи та написання вступу. Структура вступу містить: актуальність теми, мету та завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження.

4. Збір, вивчення та аналіз наукової, навчальної та методичної літератури в обсязі, який є необхідним для дослідження проблеми.

5. Написання теоретичної та практичної частин курсової роботи.

6. Узагальнення результатів дослідження та обґрунтування висновків у заключній частині роботи; рекомендації щодо практичного впровадження нових ідей, що викладені в роботі.

7. Остаточне оформлення роботи; наукове та літературне редагування.

8. Рецензування роботи.

9. Публічний виступ з результатами дослідження (захист роботи).

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати наступну структуру, яка є загальноприйнятною й обов'язковою для курсових робіт:

1. Титульний лист
2. Зміст, який містить перелік структурних частин курсової роботи із зазначенням сторінок, які відповідають початку кожної частини роботи
3. Перелік умовних позначень (за необхідністю)
4. Вступ, який розкриває актуальність обраної теми дослідження, ступінь розробленості теми. Також у вступі мають бути відображені мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження
5. Теоретична частина – частина дослідження, в якій надається огляд основної літератури за темою дослідження, розкриваються основні поняття та вводяться основні визначення
6. Практична частина – частина дослідження, в якій наводяться приклади досліджуваного матеріалу, здійснюється їх аналіз, надаються коментарі/інтерпретації автора роботи; складаються можливі класифікації
7. Висновки (загальний висновок до курсової роботи)
8. Список використаних джерел
9. Додатки (за необхідністю)

Власне структуру курсової роботи складають: титульний лист, зміст, вступ, основна частина (теоретична та практична частини), висновки, список використаних джерел, додатки. Такі складові, як : титульний лист, зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, складають нормативну частину роботу, – їх зміст й оформлення здійснюється за певними правилами (за шаблоном). Зміст і структура іншої, ненормативної частини роботи (основна частина, додатки) обумовлені логікою дослідження та визначаються уявленнями власне автора; її підготовка та виконання носить творчий характер.

Приблизний розподіл складових структури курсової роботи

Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 30-35 сторінок
Зміст	1 стор.	
Перелік умовних позначень	1 стор. (за необхідністю)	
Вступ	1-2 стор.	
Основна частина: 2-3 розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожен розділ завершується висновками (<i>ці висновки не виносяться до змісту</i>)	не менше 25 стор.	
Висновки та пропозиції	не менше 1-2 стор.	Обсяг не обмежений
Список використаних джерел	10-15 джерел	
Додатки	не регламентуються	

2.1. Титульний лист

Обов'язковим елементом курсової роботи є титульний лист. На ньому вказується:

- назва університету, факультету, кафедри, де виконувалася робота;
- найменування курсової роботи;
- повна назва теми;
- рік навчання, група, спеціальність і додаткова спеціалізація, прізвище, ім'я, по батькові здобувача;
- прізвище, ім'я та по батькові, посада, вчена ступінь керівника;
- національна шкала, кількість балів, оцінка: ECTS;
- прізвище, ім'я та по батькові, посада, вчена ступінь членів комісії.

Унизу титульного листа відмічається місто та рік виконання роботи.

Оформлення титульного листа регламентовано вимогами, приклад заповнення представлено в додатках (див. Додаток Г). Після титульного листа на окремому аркуші розташовується зміст.

2.2. Зміст

Зміст курсової роботи є підставою для її виконання. Здобувачу рекомендується узгодити з керівником приблизний план роботи, який дозволить повно та докладно розкрити обрану для аналізу тему.

Зміст роботи має відповідати назві теми, заявленому на титульному листі. Необхідно дотримуватися низки правил рубрикації роботи. Рекомендується складати план з двох (трьох) розділів.

У змісті послідовно викладаються назви розділів, підрозділів плану курсової роботи. При цьому їх формулювання повинно відповідати змісту роботи, бути короткими, чіткими, послідовно та точно відображати внутрішню логіку пояснювальної записки. Крім того, заголовки мають відтворювати зміст розділу чи підрозділу. В підпорядкованих заголовках не повинно повторюватися те, про що вже йшла мова в основному заголовку.

Заголовки однакових сходенок рубрикації розташовуються точно один під одною, а заголовки кожної наступної сходинки зміщуються на 3-5 знаки щодо попередньої сходинки. Усі заголовки починаються з великої літери та не мають крапки наприкінці. Прописними літерами та напівжирним шрифтом пишуться слова: **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, НАЗВИ РОЗДІЛІВ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**. Назви підрозділів пишуться малими літерами (крім першої, вона пишеться прописною літерою). Зазначені вимоги пред'являються й до тексту.

Обов'язково вказуються сторінки, з яких починається кожен розділ, підрозділ. Останнє слово кожного заголовка з'єднуються крапками з відповідним номером сторінки в правій частині змісту.

Оформлення змісту регламентовано вимогами, приклад заповнення представлений в додатках (див. Додаток Д).

2.3. Перелік умовних позначень

Перелік умовних позначень (позначень, символів, одиниць, скорочень і специфічна термінологія та їх розшифрування) є не обов'язковою структурною частиною курсової роботи але, він оформляється за потреби й друкується двома колонками у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи тощо, повторюються в роботі менш, ніж три рази, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться в тексті за першим згадуванням. До змісту перелік умовних позначень, як правило, не запроваджується.

Наприклад, умовні скорочення розшифровуються в такий спосіб:

ЗВО	Заклад вищої освіти
ЗПТО	Заклад професійно-технічної освіти
ІТ	Інформаційні технології

2.4. Вступ

Вступ має містити обґрунтування актуальності теми дослідження, основні її характеристики та коротку інформацію про задум дослідження, отже необхідно:

- відобразити значущість обраної проблеми, ступінь її розробленості в науці та необхідність її розв'язання;
- визначити недоліки в навченості та (або) вихованості, розвитку здобувачів освіти, які необхідно усунути;
- вказати недопрацьовані аспекти.

Вступ складається в певній послідовності, а саме:

1. Актуальність дослідження
2. Мета дослідження
3. Задачі дослідження
5. Об'єкт дослідження

5. Предмет дослідження

6. Методи дослідження

2.4.1. Актуальність дослідження – це ступінь важливості дослідження саме для теперішнього часу та конкретної ситуації для розв’язання автором роботи проблеми, яка перед ним постала. В процесі розкриття актуальності дослідження (теми) необхідно відповісти на питання: *«Чому цю тему треба вивчати саме в теперішній час?; Наскільки тема відповідає сучасним запитам практики?; В чому значущість цієї теми?; З якими труднощами доводиться стикатися викладачам?»*.

Перш ніж заявити про актуальність дослідження (теми), необхідно вивчити стан проблеми дослідження (теми).

Проблема – це питання, яке вимагає розв’язання, що виникає тоді, коли наявних знань недостатньо для розв’язання будь-якої задачі. Сутність проблеми – це суперечності між встановленими фактами та теоретичним осмисленням, між різними трактуваннями та ін. Джерелом проблеми зазвичай є специфічні явища, утруднення, конфлікти, які зароджуються в практичній діяльності викладача. Зазвичай проблеми дослідницької роботи з професійної педагогіки впливають з потреб суспільства, особливо з завдань, які поставлені перед ЗПТО, а також з педагогічної практики, труднощів у роботі викладача або майстра виробничого навчання.

Для того, щоб розв’язати проблему необхідно відповісти на питання: *«Що треба вивчити з того, що раніше не було вивчено?»*

Обґрунтування актуальності дослідження (теми) курсової роботи з методики професійного навчання, вимагає вивчення стану проблеми дослідження (теми) в теорії та методиці професійного навчання, нормативних і методичних документах, досвіді дидактичної та методичної діяльності («що» і «як» роблять викладачі з певної проблеми в умовах практичної діяльності). В стислому викладі розкриваються завдання, які постають перед теорією та методикою в плані обраного напрямку, сутність досліджуваної теми в роботах

учених, нерозкриті в дидактиці та методиці питання, частина з яких підлягає розкриттю в курсовій роботі.

Вивчення стану проблеми в теорії та методиці професійного навчання слід починати з енциклопедій, словників, довідників, збірників наукових праць, підручників із загальної та професійної педагогіки, методики професійного навчання. Особливу увагу слід приділяти періодичним виданням (журналам, газетам), в яких надається найновіша педагогічна інформація.

Результатом вивчення стану проблеми виступає заява дослідника про існування суперечностей, які виступають перешкодою в реалізації професійної педагогічної діяльності за напрямом, обраним розробником курсової роботи.

Формулювання суперечностей дозволяє чітко визначити проблему, а на її підставі – й тему курсової роботи. Таким чином, суперечності, проблема та тема повинні перебувати в логічному взаємозв'язку.

Аналіз змісту суперечностей дозволяє автору курсової роботи сформулювати мету та завдання дослідження.

Суперечність – це неузгодженість або невідповідність того, що є насправді, тому, що має бути. Усвідомлення суперечності призводить до виникнення потреби в новому інструментальному знанні, застосування якого на практиці дозволило б розв'язати проблему та зняти суперечність, що виникла, як перешкода на шляху розвитку діяльності. Так виникає необхідність у розробці певної теми. Найчастіше виокремлюють декілька суперечностей.

Перша суперечність – між зростаючими вимогами до якості підготовки здобувачів освіти і недостатнім рівнем сформованості в них компетентностей під час навчання в ЗПТО.

Друга – між вимогами до рівня (якості) підготовки здобувачів освіти у галузі професійної освіти та фактичним рівнем розробленості навчально-методичного забезпечення викладання теми (тем) за програмою, що виступає одним з факторів підвищення якості підготовки.

Третя – між наявністю загальних методичних вказівок з проблеми дослідження та недоліками конкретних методичних розробок з дисципліни, професійного модулю з певної теми.

Четверта – між вимогами оновлення змісту професійно-технічної освіти і навчання в моделі Державного стандарту професійно-технічної освіти нового покоління та фактичним станом наявного навчально-програмного та методичного забезпечення.

На підставі виявлених суперечностей формується проблема дослідження. Результати аналізу суперечностей сприяють формулюванню мети дослідження за обраною темою курсової роботи.

2.4.2. Формулювання мети та задач дослідження. *Мета дослідження* – це бажаний кінцевий результат дослідження; те, чого потрібно досягти у результаті дослідження. Мету необхідно формулювати конкретно та її формулювання має починатися зі слів: *визначення, обґрунтування, конструювання, розробка, виявлення* тощо. Результатом у цьому випадку може бути перетворений в ході дослідження предмет дослідження.

Тобто, мета дослідження – це результат, який відповідає на питання: *«Чого потрібно досягти в результаті курсової роботи?»*.

Наприклад, в якості мети дослідження для курсових робіт з методики професійного навчання можуть бути:

- виявити, методично обґрунтувати та розробити навчально-методичний комплекс, який посприє ефективному формуванню знань і вмінь здобувачів освіти у процесі вивчення ними теми (назва) дисципліни (назва)»;

- теоретично обґрунтувати та спроектувати методику формування професійних умінь здобувачів освіти на заняттях з дисциплін професійного циклу;

- теоретично-методичне обґрунтування та практична розробка структури та змісту робочого зошиту здобувача освіти з дисципліни (назва) на прикладі розділу (назва);

- теоретично-методичне обґрунтування та практична розробка контрольних засобів, спрямованих на перевірку сформованості в здобувачів освіти професійних компетентностей в процесі вивчення ними теми (назва).

Завдання дослідження – це послідовні кроки, етапи та засоби досягнення мети дослідження. Для того, щоб визначити завдання дослідження, необхідно відповісти на питання: «Що потрібно зробити, щоб мета була досягнута?» Поміж значної кількості завдань, які підлягають розв'язанню, дуже важливим є виділення трьох основних груп.

Перша група – **історико-діагностична** – пов'язана з вивченням історії питання та сучасного стану проблеми, визначенням або уточненням понять, пошуком загальнонаукових і психолого-педагогічних основ для дослідження питання.

Друга група – **теоретико-моделююча** – пов'язана з розкриттям структури, сутності досліджуваного, факторів його перетворення; моделі та функції досліджуваного, способів його перетворення.

Третя група – **практично-перетворювальна** – пов'язана з розробкою та використанням методів, прийомів, засобів раціональної й ефективної організації освітнього процесу, його передбачуваного перетворення, з розробкою практичних рекомендацій та дидактичних засобів.

Зазвичай виокремлюють 3-4 завдання таких напрямів, як: аналіз, узагальнення, виявлення, обґрунтування, розробка, оцінка, апробація та ін.

НАПРИКЛАД:

Мета дослідження: виявити методичні умови та створити банк методів і прийомів навчання, які посприяють розвитку креативності здобувачів освіти закладів професійно-технічної освіти в процесі засвоєння ними навчальної дисципліни «...».

Завдання дослідження:

1. Провести інформаційно-аналітичне дослідження психолого-педагогічної літератури з проблеми розвитку креативності здобувачів освіти.

2. Визначити психологічні особливості розвитку креативності старших підлітків.

3. Сформувати банк методичних прийомів, які посприяють розвитку креативності та відповідних віку здобувачів освіти закладів професійно-технічної освіти.

4. Розробити технологію педагогічної взаємодії на основі застосування методів активного навчання.

2.4.3. Визначення об'єкту та предмету дослідження. *Об'єкт дослідження* – це певний процес, якість явище, що існує незалежно від суб'єкта пізнання та на який звернено увагу розробника курсової роботи. Визначення об'єкта дослідження вимагає відповіді на питання: «Що розглядається?».

Об'єктами дослідження в процесі розробки теми курсової роботи з методики професійного навчання можуть бути реальні педагогічні процеси і явища, які містять суперечності та породжують проблемну ситуацію в сфері аналізу, проектування, організації та здійснення процесу професійного навчання майбутніх фахівців.

Наприклад, в якості об'єктів дослідження для курсових робіт з методики професійного навчання можуть бути:

- процес теоретичного навчання;
- процес професійного навчання;
- процес практичного (виробничого) навчання;
- виробнича практика;
- позааудиторна навчальна робота з предмету;
- процес педагогічного проектування, програмно-методичне та навчально-методичне забезпечення дисципліни;
- виробниче навчання або самостійна робота здобувачів освіти,
- зміст навчання з теми (назву),
- процес навчання (наприклад, основам дизайну) в професійній підготовці (наприклад, майбутніх дизайнерів).

Предмет дослідження – це складова частина об'єкта дослідження, його аспект або елемент, який безпосередньо перетворюється. Предмет визначає границі, в межах яких вивчається об'єкт. Предмет – це те, про що буде одержано нове методичне знання. Предметом дослідження виступає те, що одержить науковий опис, пояснення, розробку. Визначення предмета дослідження вимагає відповіді на питання: «*Як розглядається об'єкт, які нові відносини, властивості, аспекти, функції розкриває дослідження?*»

В якості предмета дослідження для курсових робіт з методики професійного навчання можуть бути:

- процес формування професійних знань, умінь і навичок;
- методика викладання теми;
- дидактична технологія;
- дидактичні умови;
- педагогічні умови;
- чинники, умови, засоби, форми організації процесу професійного навчання компетентних фахівців;
- проблеми зі сфери аналізу та проектування процесу навчання.

НАПРИКЛАД:

Проблема дослідження: яким чином викладач може ефективно сприяти інтелектуальному розвитку здобувачів освіти на заняттях з навчальної дисципліни «...»?

Тема дослідження: проблема інтелектуального розвитку здобувачів освіти на заняттях з навчальної дисципліни «...».

Мета дослідження: розробити та реалізувати на практиці технологію навчання, яка посприяє інтелектуальному розвитку здобувачів освіти на заняттях з навчальної дисципліни «...».

Завдання: 1,2,3.

Об'єкт дослідження: освітній процес вивчення навчальної дисципліни «...».

Предмет дослідження: інтелектуальний розвиток здобувачів освіти закладів професійно-технічної освіти на заняттях з навчальної дисципліни «...».

2.4.4. Окреслення методів дослідження. *Методи дослідження* – це способи розв’язання проблем, способи реалізації цілей та завдань дослідження. *Метод* – сукупність практичних і розумових прийомів і кроків, слідування яким призведе до досягнення результатів.

У процесі виконання курсової роботи необхідно використовувати наукові методи педагогічних досліджень, а саме:

- **теоретичні:** аналіз літературних джерел (нормативних документів, історико-педагогічної, наукової, педагогічної літератури), аналіз, синтез, абстрагування, індукція, дедукція, аналогія, систематизація, класифікація, узагальнення, конкретизація, моделювання.

- **емпіричні:** спостереження, опитування (усне: бесіда, інтерв’ю; письмове: анкетування, тестування), вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, вивчення продуктів діяльності досліджуваних, педагогічний експеримент тощо.

Оформлення вступу регламентовано вимогами, приклад заповнення представлений в додатках (див. Додаток Е).

2.5. Основна частина

Основна частина, як правило, складається з двох розділів або частин – теоретичної та практичної. Обсяг основної частини повинен складати 80-85%, теоретичної (розділ 1) – 30-40%, практичної (розділ 2) – 40-50%.

Проте, в кожному конкретному випадку зміст розділів, розподіл між ними обсягу матеріалу узгоджується з керівником. Однак, у будь-якому варіанті, в процесі виконання курсової роботи слід враховувати, що перший розділ повинен забезпечувати теоретичну основу другого розділу. З цією метою в ній необхідно представляти тільки той теоретичний матеріал, який буде потрібен для розв’язання практичних питань, визначених цілями та завданнями курсової

роботи. Відхилення від цієї вимоги неминуче призведе чи до надмірного збільшення обсягу першого розділу, чи до відриву від змісту другого розділу.

2.5.1. Написання першого розділу. Теоретична частина дослідження.

Перший розділ роботи є оглядово-теоретичним і складається переважно з двох підрозділів. Цей розділ не повинен представляти виклад загальновідомих з курсів педагогіки, психології та методики професійного навчання положень, а бути аналізом теорії за обраною розробником курсової роботи темі. При цьому проводиться критичне осмислення й оцінка нерозв'язаних ще питань.

У першому розділі автор повинен описати теоретичні та методичні основи проблеми (теми), аналізувати стан проблеми, зробити висновок щодо ступеня її розробленості в літературі, в методичних виданнях, нормативних документах й інструктивних матеріалах.

У *першому підрозділі першого розділу* здійснюється інформаційно-аналітичний огляд літератури, який передбачає виявлення специфіки розуміння вченими різних аспектів досліджуваної проблеми, виявлення суперечностей. Для більш повного аналізу досліджуваного явища необхідно уточнити сутність ключового поняття. Для цього потрібно проаналізувати існуючі точки зору вчених і систематизувати їх за напрямками. За логікою, необхідно розкрити сутність ключового поняття з точки зору сучасного розуміння, продемонструвати актуальність проблеми. Кожне визначення повинно супроводжуватися посиланнями на прізвище вченого та номер джерела.

НАПРИКЛАД:

– для виконання інформаційно-аналітичного огляду методичних основ заняття, перед складанням огляду визначаються основні поняття з обраної теми курсової роботи, розглядаються визначення цих понять в енциклопедіях, тлумачних словниках. Основними поняттями теми можуть бути всі компоненти процесу навчання чи методи дослідження методичних проблем;

– для розв'язання методичних проблем з конструювання заняття вибираються методи навчання. В процесі вибору й обґрунтування методів

навчання необхідно враховувати їх основні характеристики, які розкривають діяльність викладача та здобувачів освіти, зміст навчального матеріалу, навчальні цілі, індивідуальні особливості здобувачів освіти, наявність дидактичних засобів. Для оптимального вибору методів навчання та їх ефективного поєднання треба знати всі наявні в педагогіці методи та їх цілісну класифікацію.

Після представлення різних формулювань поняття необхідно зробити висновок і представити власну точку зору на сутність ключового поняття (авторське формулювання повинно ґрунтуватися на працях вчених). Подалі розкривається суть важливих для певного дослідження понять, безпосередньо пов'язаних з ключовим. Кожне визначення повинно супроводжуватися посиланнями на прізвище вченого та літературне джерело.

Результати аналізу рекомендується систематизувати у вигляді таблиць, схем. Також, необхідно представити різні погляди на етапи формування явища, які необхідно супроводжувати посиланнями на прізвища авторів і номери джерел.

Аналогічно потрібно проаналізувати педагогічні умови, які використовують науковці для формування (розвитку тощо) явища. Наприкінці, слід зробити висновки до підрозділу.

У *другому підрозділі першого розділу* детально розкривається специфіка предмета дослідження, яка викладається на підставі державних стандартів, нормативних документів з професійної освіти, теоретичної та методичної літератури.

У процесі підготовки першого розділу можуть виникнути додаткові труднощі в застосуванні понять і категорій за призначенням, оскільки одне й те ж поняття в педагогічній науці може вживатися в різних сенсах, наприклад, «самостійна робота».

2.5.2. Написання другого розділу. Практична частина дослідження. В другому розділі описуються способи розв'язання проблеми, яка була заявлена у вступі. Способами розв'язання проблеми можуть бути самостійна розробка,

розробка й опис застосування готових методик, методичних систем, дидактичних технологій. У практичній частині можуть бути представлені:

- розробка системи заходів щодо досягнення розв'язуваного педагогічного завдання та їх характеристика;
- проектування робочих програм вивчення навчальних дисциплін і їх дидактичного забезпечення;
- розробка проекту системи занять теоретичного або виробничого навчання;
- перспективно-тематичне планування вивчення розділу (теми);
- проектування системи розвиваючих завдань, ситуацій для формування новоутворень в особистості здобувачів освіти;
- конструювання необхідного дидактичного матеріалу;
- інше.

У *першому підрозділі другого розділу* може бути продемонстровано стан проблеми, яка вивчається, в практиці навчання або виховання. Як правило, його зміст уключає аналіз навчально-програмної документації, занять викладачів, практичних і контрольних робіт здобувачів освіти.

Аналіз навчально-програмної документації дозволяє зробити висновок про те, чи оптимально сплановано освітній процес з досліджуваної теми або предмету.

Аналіз методичного забезпечення дисципліни дозволяє виявити, наскільки рівень оснащення освітнього процесу відповідає специфіці змісту дисципліни, цілям вивчення дисципліни, вимогам стосовно результатів підготовки здобувачів освіти з дисципліни, запланованим видам діяльності здобувачів освіти в межах освоєння дисципліни, навчально-програмної та плануючої документації з дисципліни.

Спостереження за викладачем під час занять дозволяє визначити типові прийоми, методи формування нових знань і вмінь здобувачів.

Аналіз результатів контрольних робіт допомагає виявити помилки, які роблять ті, яких навчають, визначити причину їх виникнення та намітити

прийоми усунення цих причин або створення умов, що посприяють їх усуненню.

Другий підрозділ другого розділу передбачає методичне конструювання заняття, що передбачає розробку засобів навчання до структурованого навчального матеріалу. Спочатку конструюється граф логіки навчальної інформації та складається специфікація навчальних елементів. Потім здійснюється вибір і конструювання засобів навчання (опорний конспект, листи робочого зошита, блок-схеми, плакати, контрольні-оціночні матеріали тощо). Подалі конструюється модель розумової діяльності викладача та здобувачів освіти щодо формування знань і вмінь на основі вибраних методів і засобів навчання та структурованого навчального матеріалу.

Підтвердження чи спростування ефективності розроблених засобів навчання потребує проведення педагогічного експерименту. Визначення виду експерименту (в роботі може бути представлений констатуючий експеримент), його цілі та завдання. Вибір або самостійна розробка діагностичних методик для виявлення параметрів дослідження. Проведення діагностичних процедур, їх аналіз і статистична обробка, оформлення результатів, складання таблиць, графіків, діаграм, гістограм, формулювання висновків.

У другому (практичному) розділі розробник курсової роботи представляє опис дослідно-експериментальної роботи: діагностичні методики, результати діагностики, детальну характеристику досліджуваних осіб тощо. На підставі аналізу результатів дослідно-експериментальної роботи формулюються висновки.

2.6. Висновки

У висновках розкривається значущість розглянутих питань для наукової теорії та практики, наводяться головні висновки, що характеризують у стислому вигляді підсумки виконаної роботи відповідно до завдань дослідження. Викладаються пропозиції та рекомендації щодо впровадження отриманих результатів і подальшого розвитку теми. У висновках не

допускається повторення змісту введення й основної частини, зокрема висновків, зроблених за розділами. У висновках повинно міститися:

- висновки з аналізу теорії;
- результати вивчення об'єкта дослідження в реальних педагогічних умовах, його позитивні боки, недоліки, нереалізовані можливості та ін.;
- формулювання основних методичних рекомендацій викладачам і здобувачам освіти щодо використання результатів дослідження.

Оцінка опрацьованого матеріалу представляється з позицій відповідності змісту виконаної роботи цілям і завданням дослідження. Крім цього, отримані результати аналізуються з точки зору розв'язання поставленої проблеми дослідження.

Узагальнення отриманих результатів вимагає обґрунтування висновку про те, чи відповідають вони відомим раніше, чи не суперечать існуючим теоретичним положенням, розширюють або доповнюють останні.

Висновки передбачають виділення слідства з одержаних результатів дослідження. Вони повинні бути чіткими, змістовними, а за формою – короткими та лаконічними.

Під час формулювання висновків необхідно дотримуватись того, щоб вони мали зв'язок з метою та завданнями дослідження.

У завершальній частині висновків слід окреслити можливі перспективи подальших досліджень з проблеми, а також надати рекомендації щодо застосування результатів дослідження в ЗПТО (вказати, «де», «кому» й «як» рекомендується застосовувати одержані результати).

2.7. Список використаних джерел

Список використаних джерел необхідний для обґрунтування правильності теоретичних і практичних висновків і пропозицій розробника курсової роботи, встановлення достовірності досліджуваних залежностей, доцільності вибору тих чи тих методів дослідження. Бібліографічний список повинен містити літературу, яка безпосередньо була використана розробником і

на ці джерела є посилання в розділах курсової роботи. Цей розділ курсової роботи надає перше уявлення про рівень її теоретичного та практичного опрацювання, відповідно сучасним положенням методики професійного навчання, теоретичної концепції розробника за обраною ним темою. Приклад оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел наведено у Додатку 3.

2.8. Додатки

У додатках наводиться матеріал довідкового та нормативного характеру; малюнки, схеми, таблиці, тексти допоміжного плану; програми; дидактичний матеріал; технологічні й інструкційні карти та ін. Цей розділ за умов його раціональної побудови дозволяє розробнику курсової роботи варіювати обсяг основної частини курсової роботи, виносячи з неї весь допоміжний та додатковий матеріал.

РОЗДІЛ 3

ВИМОГИ ДО МОВИ ТА СТИЛЮ ВИКЛАДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Стиль викладання курсової роботи

Курсова робота повинна бути написана науковим стилем з використанням спеціальної термінології. Текст роботи повинен відповідати певним вимогам, а саме:

- чіткість структури;
- логічність і послідовність;
- точність наведених відомостей;
- ясність і лаконічність викладених матеріалів;
- відповідність викладу матеріалу нормам літературної мови.

Під час написання курсової роботи необхідно стежити за стилем і дотриманням норм української літературної мови (орфографії, пунктуації, синтаксису).

У тексті курсової роботи необхідно дотримуватися єдності в стилі викладання матеріалу. Слід уникати канцелярських штамів або публіцистичного стилю (за винятком цитат з журналів і газет). Також неприпустимо застосування зворотів розмовної мови. Стиль курсової роботи передбачає вживання образних порівнянь, метафор, яскравих епітетів, риторичних запитань та інших виразних засобів художньої літератури.

Істотним недоліком стилю викладу вважається використання складних найменувань для опису загальновідомих фактів. Слід уникати повторень загальновідомих положень, що містяться в підручниках і навчальних посібниках, науковій та періодичній літературі тощо, не суттєвої інформації для дослідження, категоричних оцінок і суджень. У рамках наукової етики рекомендується взагалі відмовитися від усіляких оцінок чужих наукових праць.

До недоліків стилю викладання також відноситься використання ускладнених синтаксичних конструкцій, застосування занадто довгих складнопідрядних речень.

У процесі виконання курсового проекту необхідно уважно ставитися до вибору термінології. Визначення ключових термінів потрібно надавати з посиланням на галузеві словники, довідники та ін. У разі неоднозначного трактування терміну автор курсового проекту зобов'язаний доводити вибір певного трактування. В усій роботі необхідно користуватися прийнятими термінами, не допускаючи різнобою.

Слід уникати зловживанням іншомовних слів, якщо вони не є загальноновживаними або не мають вузького термінологічного значення. Іншомовні слова бажано замінювати синонімічними українськими словами, якщо це не завдає шкоди змісту. Бажано частіше звертатися до словників: Енциклопедичного словника, Словника іноземних слів, Словника синонімів, Тлумачних словників та ін. Необхідно широко використовувати контекстні синоніми, для уникнення частих повторень одного й того ж слова.

Текст курсової роботи має бути безособовим. Серед обов'язкових вимог до роботи особливо важливими є ясність викладу, систематичність і послідовність викладання матеріалу. Ясність тексту багато в чому залежить від правильної розбивки на абзаци. Його критерієм є сенс написаного: кожен абзац уключає самостійну думку, яка міститься в одному або кількох реченнях. Слід уникати повторень, стежити, щоб перехід до нової думки відбувався після того, як попередня отримала закінчене вираження. Фрази повинні бути короткими і ясними для розуміння, без нагромодження підрядних речень і дієприкметникових оборотів. Повторення допускаються тільки для ключових понять, які забезпечують смислову зв'язність тексту.

Некоректно вживання займенників «я», «моє», «мій», «мною», «мені» замість характерних для наукової мови «ми», «наше», «наш», «нами», «нам». Тільки займенник першої особи множини може використовуватися в тексті роботи, а також під час захисту курсової роботи. Наприклад, «ми вивчили», «ми

досліджували», «ми прийшли до висновку», «в нашому дослідженні», «на наш погляд» та ін. Застосування першої особи однини не допускається та розцінюється як серйозний недолік.

Критична оцінка існуючих точок зору необхідна, але допускається в поважній формі: можливі суперечні думки, незгода має бути аргументованою. В тексті бажано менше робити посилань на себе, але якщо це необхідно, краще вживати безособові форми: *«вважаємо, що...», «більш переконливим здається...», «результати аналізу демонструють...», «аналіз наукової літератури з теми дозволяє виявити менш вивчені аспекти / намітити наступні завдання її дослідження...» та ін. Не рекомендується перевантажувати рукопис цитатами, їх краще чергувати з власним викладом чужих точок зору (з обов'язковим посиланням на автора, наукову працю, сторінки), підпорядковуючи цей виклад завданням своєї роботи, пов'язуючи «чуже» та «своє». Якщо в роботі використовуються умовні позначення та скорочення слів, необхідно дотримуватися їх однаковості та на початку роботи (після змісту перед вступом) надати перелік умовних позначень.*

3.2. Терміни та рекомендовані кліше

Курсові роботи належать до письмового наукового стилю мовлення, для якого є характерним повне виключення розмовних елементів і використання певних термінів загальнонаукового і вузькоспеціального плану. Наприклад:

а) іменники: *альтернатива, аналогія, аргумент, аспект, асоціація, ідентифікація, кваліфікація, концепт, концепція, критерій, модифікація, об'єкт, ставлення, позиція, полеміка, рукопис, зв'язок, сукупність, сфера, трансформація, феномен, фрагмент, експонент, явище та ін.;*

б) дієслова: *базуватися, домінувати (переважати), імпонувати, інтерпретувати, виключати, коментувати, лімітувати (обмежувати), маркувати (відзначати якимось способом), описувати, уточнювати, формулювати, елімінувати (виключати) та ін.;*

в) прикметники: *актуальний, базовий, вагомий, причинний, структурний, прагматичний, функціональний, когнітивний, інтерпретаційний, тривіальний та ін.*;

г) прийменники і прийменникові сполучення: *через (всупереч), внаслідок, з приводу, на підставі, враховуючи, спираючись на, виключаючи, з урахуванням, виходячи з, щодо, по відношенню до, всередині, в рамках, відповідно, за допомогою, завдяки, з причини, за рахунок, за допомогою, замість та ін.*;

д) сполучники, сполучникові та вставні слова: *завдяки, далі, раніше, вище, нижче, оскільки – остільки, а також, або, наскільки, по-перше, по-друге та ін., з одного боку, з іншого боку, однак, безсумнівно, в цілому, окремо, в деталях, детально, в принципі, зокрема, навпроти, тощо, та інші, в тому числі та ін.*

Велике значення в наукових працях займають стійкі сполучення – кліше. Використання кліше економить розумові сили розробника курсової роботи та читача, надає стрункість викладу та полегшує сприйняття тексту. Творче використання кліше не обмежує авторську індивідуальність, яка може бути проявлена в сутнісних питаннях дослідження, підборі та поєднанні методів, аналізі прикладів, а також виборі тих чи тих синонімів, термінів, граматичних структур.

Приклади кліше та їх орієнтовний розподіл по розділах роботи:

Вступ: *існує думка; визнаним фактом є; склалася традиція; відомо що; до актуальних напрямів ... відноситься; підвищився інтерес; у теперішній час; спостерігається тенденція; можливо та необхідно подальше дослідження тощо.*

Теоретична частина:

1) огляд наявних точок зору («А» замінює прізвища та ініціали авторів): *у фундаментальній науковій праці А затверджується / розглядається / надається загальна характеристика / згадується / пропонується та ін.; існують різні точки зору; можна послатися на ...; цієї позиції дотримується А; інша точка зору представлена в наукових працях ...; у дослідженні А*

реалізується поєднання підходів; А дотримується думки / вважає / стверджує / зазначає тощо.

Бажано комбінувати різні кліше; текст в стилі «*А вважає ..., Б вважає ..., В вважає ...*» виглядає нудно та не містить власної позиції автора;

2) прийняття /заперечення положень: *більш / менш переконливою видається позиція А; в дослідженні в якості основної буде прийнята концепція А; більш обґрунтованим можна визнати положення А; слушною видається ...; як видається, менш переконливо ...; недостатньо доведено; викликає сумніви ствердження про ...; важко погодитися з ...; тощо;*

3) встановлення невивчених аспектів: *менш вивчено ...; цьому явищу приділяється недостатньої уваги; цей аспект не отримав / отримав менше висвітлення в науковій літературі тощо;*

4) встановлення суперечностей: *цей факт суперечить (усталеній) думці; в практиці існують факти, які не відповідають зазначеній теорії; ця позиція не завжди підтверджується фактами тощо;*

5) формулювання проблеми: *відповідно; в цьому дослідженні здійснюється спроба розглянути / описати / згрупувати / встановити зв'язок / знайти пояснення / класифікувати / продемонструвати / пояснити ... тощо; якщо припустити; мета дослідження може бути сформульована таким чином: ...; задача / проблема полягає в, виникає питання щодо приладдя / характеру тощо, належить з'ясувати, ведеться про доведення; метою цього дослідження є ... тощо.*

Практична частина:

1) повідомлення вихідних положень: *в якості вихідного приймається положення про ...; основними параметрами опису будуть ...; до розгляду залучаються ...; в основу дослідження буде покладено метод / принцип тощо;*

2) виклад фактів, прикладів, спостережень: *зібраний (досліджуваний) матеріал демонструє, що ..., можна спостерігати, що / як ..., застосування до матеріалу цього дослідження ... методів ... дозволяє виявити / встановити /*

зазначити / довести та ін.; цей приклад демонструє, що ... / ілюструє ... / наочно представляє / підтверджує / спростовує тезу про ... тощо;

3) структурування тексту: в першу чергу розглядаються ...; вводяться обмеження; вищезазначені ...; встановлені вище ...; як уже згадувалося; в числі інших аспектів; нижче буде продемонстровано ...; в ході дослідження; в цьому розділі пропонується ...; нижченаведені приклади; в другому розділі наводяться ...; з іншого боку; докладніше слід зупинитися на ... тощо;

4) авторські оцінки: має значення; відіграє; цікавить; здійснює вплив; вирішальним аргументом / фактом є ...; переважне значення має ...; видається більш (менш) адекватним / переконливим / наочним; підрахунки демонструють переважання ...; виявилася невідповідність; з цієї причини; з цієї точки зору; виявлено взаємозв'язок / взаємозалежність / єдність функцій / загальні властивості та ін.; важливо, що ...; слід зазначити / послатися / підкреслити / вказати / докладніше зупинитися на ...; новим і цікавим є ...; це доводить тощо.

Висновки: отже, відповідно до викладеного; узагальнюючи викладене; таким чином; як видно / впливає з викладеного; з'ясовується, що ...; підбиваючи підсумки; як продемонстровано вище; це дозволяє зробити висновок / укласти / припустити; з цього виходить що ...; наприкінці слід підкреслити ...; це означає, що ...; не виключено, що ...; аналіз продемонстрував, що ...; можна зробити висновок та ін.

3.3. Зв'язність викладення тексту

Часто розробники курсових робіт зазнають труднощів під час складання зв'язного тексту. Тому наводяться приклади, що ілюструють різноманітні способи зв'язку різних частин тексту: «Бажаємо підкреслити, що ...», «Перш ніж розпочати (продовжити) розмову про ..., скажемо кілька слів ...», «Дуже важливо зрозуміти, що ...», «З цієї точки зору можна стверджувати, що ...», «Повертаючись до питання щодо ..., зауважимо ...», «Грунтуючись на ідеях, сформульованих (висловлених) в

попередньому підрозділі (див. п. п. ..., с. ...), можна зробити висновок ...», «Надзвичайно істотним є також ...», «Як демонструє наш матеріал ...», «Як видно з наведених вище (нами) прикладів ....», «Нагадаємо, що ...» тощо.

Аналізуючи та викладаючи концепції, які стосуються проблеми, що досліджується, дуже важливо не просто передати зміст певної теорії або суть розбіжностей в трактуванні того чи того питання. Необхідно висловити розуміння проблеми, власне автором роботи, критично осмислити вивчене та ясно висловити власне ставлення: згода або незгода, сумніви або заперечення. Те ж саме є справедливим і по відношенню до цитат і посилань. Декілька прикладів вставних і пояснювальних виразів: *«В. Г. Гак справедливо вважає, що...», «Цікава точка зору Ш. Баллі ...», «Погляди на ... викладені так докладно, тому що ...», «Звичайно, не можна заперечувати, що ...», «Інша, прямо протилежна, точка зору висловлена в наукових працях (дослідженні) ...», «Ми приєднуємося до тих концепцій (авторів), які ...», «Суперечним представляється погляд ... на проблему ...» (надалі пояснити, що розробнику роботи здається суперечним), «Такий підхід неправомірний ...» (пояснити, чому), «що стосується ..., то неправомірним видається твердження ...» (та знов обґрунтувати, чому невірно).*

РОЗДІЛ 4

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні правила оформлення текстових документів

Курсова робота повинна бути виконана друкованим способом за допомогою комп'ютера на одному боці стандартного аркуша білого паперу формату А4. Робота має бути зброшурована, бажано в твердій або пластиковій обкладинці.

Текст основної частини курсової роботи поділяється на розділи. Розділи мають бути пропорційні за обсягом і в обов'язковому порядку повинні мати розподіл на підрозділи. Мінімальний обсяг підрозділу становить 5 сторінок. Нумери сторінок у змісті повинні відповідати реальному тексту курсової роботи.

Текст курсової роботи повинен бути підготовлений з використанням комп'ютера в Word, колір шрифту – чорний, міжрядковий інтервал – полуторний (1,5), гарнітура – Times New Roman, розмір шрифту – 14 кегль. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Текст вирівнюється за шириною, замовлений абзацний відступ 1,25 мм. Номер сторінки проставляється в правому нижньому куті аркуша, без крапки. Першою сторінкою вважається титульний лист, він не нумерується. Нумерація сторінок починається зі сторінки вступу та закінчується на останній сторінці додатків (за наявністю додатків).

Обсяг курсової роботи має становити 30-35 сторінок друкованого тексту (без додатків).

Не допускається скорочення слів, крім встановлених правилами, наприклад: та ін. (та інше), вид. (видання), вид-во (видавництво), ім. (імені) та ін.

Виправлення помилок, описок, виявлених у процесі роботи, допускається робити за допомогою підчистки, зафарбування білою фарбою або заклеювання

білим папером з подальшим нанесенням на тому ж місці виправленого тексту.

Допускається вписування в надрукований текст курсової роботи окремих слів, формул, знаків тільки чорними чорнилами або чорною тушшю з наближенням до щільності основного тексту.

Заголовки структурних частин курсової роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» друкуються великими літерами в середині рядків, використовуючи напівжирний шрифт.

Розділи та підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки формулюються коротко.

Найменування заголовків розділів друкуються великими літерами напівжирним шрифтом у середині рядків, заголовки підрозділів – з абзацу малими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом. Перенесення в заголовках не допускаються. Заголовки не підкреслюються, наприкінці них крапки не ставляться.

Усі розділи, підрозділи, пункти, малюнки, таблиці, формули ієрархічно нумеруються арабськими цифрами без знака «№». Нумерація та найменування заголовків у тексті та змісті повинні бути ідентичними. Номер розділу ставиться після слова «**РОЗДІЛ**». Заголовок розділу друкуються з нового рядка, який є наступним за номером глави посередині рядка.

Номер підрозділу складається з номера розділу та підрозділу між якими ставиться крапка. Номер розміщується перед назвою, після кожної групи цифр ставиться крапка. Наприкінці заголовка крапка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, вони розділяються крапкою. Відстань між заголовками розділу, підрозділу та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Після будь-якого заголовка повинен слідувати текст, а не малюнок, формула, таблиця або нова сторінка. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДСТАВИ РОЗРОБКИ РОБОЧОГО ЗОШИТА З ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Робочий зошит як дидактичний засіб організації самостійної роботи здобувачів освіти

В науково-педагогічній літературі зазначається, що самостійна робота здобувачів освіти ...

Такі заголовки структурних частин курсової роботи, як: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕХ», «ДОДАТКИ» не нумеруються. Крапка наприкінці заголовків структурних частин не ставиться. Заголовки друкуються посередині рядка. Проте, такий заголовок, як «ДОДАТКИ», за умов наявності декількох додатків, друкується посередині чистого аркуша.

Кожну структурну частину курсової роботи слід починати з нового аркуша.

4.2 Оформлення цитат і посилань на джерела

Подання матеріалу в курсовій роботі повинно підкорятися правилам оформлення наукового апарату, до якого відноситься правильне оформлення цитат, приміток, виносок, посилань і списку використаних джерел.

Цитата є точним, дослівним витягом з будь-якого тексту, який включений у текст розробника курсової роботи. Бібліографічне посилання є зазначенням джерела, на який посилаються. Виноска – це додатковий текст, який розміщується окремо від основного, внизу сторінки або наприкінці всього тексту, або в основному тексті в дужках. Примітка – це додаткове зауваження, яке міститься в виносці.

Усі вищезазначені елементи наукового апарату виконують у роботі дві функції: цитати є підтвердженням висловленої думки чи аргументу. В бібліографічних посиланнях вказується твори друку, згадані або цитовані в основному тексті. Примітки допомагають краще та точніше зрозуміти основний текст. Вони повідомляють фактичні відомості про згадувані речі, події, осіб, які приховані в цитатах.

У разі цитування або використання матеріалів, які запозичені в інших авторів, необхідно в обов'язковому порядку робити посилання на джерела. Цитати виокремлюються лапками. Наприклад, *«Якщо людина прагне наблизитися до певного предмету, оволодіти ним, скористатися ним, то в такому мотиві відображається позитивне ставлення. Та навпаки, якщо людина прагне уникнути предмета, захиститися від нього, то мотив є негативним ставленням»*. Цитування припускає використання сучасних орфографію та пунктуацію, пропуски слів, позначаються трьома крапками, якщо думка автора при цьому не спотворюється. В тексті завжди необхідно вказати ініціали дослідника до прізвища; між ініціалами та прізвищем ставиться пробіл. Наприклад, *«Як зазначає Н. Гуткіна: «...що тільки за наявності навчальної мотивації учень стає суб'єктом учіння, а учіння стає цілеспрямованою діяльністю»*. Проте, наводити в роботі занадто багато дослівних цитат не слід. Поряд з прямим цитуванням допустимо викладання чужих думок власними словами. У цьому випадку також необхідно посилатися на першоджерело.

За умов посилання на наукові праці, періодичні видання тощо, які мають міститися в списку використаних джерел, у тексті курсової роботи після згадки про них (після цитати з них) проставляються порядкові номери джерел арабськими цифрами в квадратних дужках, під яким воно значиться в списку та, в необхідних випадках, додаються відомості щодо сторінки. Наприклад:

[23] – означає посилання на джерело під номером 23 в списку використаних джерел;

[19, с. 127] – означає посилання на сторінку 127 джерела під номером 19;

[3; 7; 13; 20] – загальне посилання на низку наукових праць, довідкових джерел тощо, які містяться в списку використаних джерел під відповідними номерами.

Наприклад: «Результати досліджень опубліковані в статті [2]». Не рекомендується будувати фрази, в яких в якості слів застосовується порядковий номер посилання, наприклад: «У [7] показано ...». В необхідних випадках, таких як цитування, перенесення ілюстрацій без змін, таблиць з вихідними даними та ін., точно вказуються сторінки джерела, наприклад, [4, с.17]. Крапка в реченні ставиться після квадратних дужок.

4.3. Оформлення таблиць

Таблиці, малюнки розташовуються безпосередньо за текстом курсової роботи (бажано на одному розвороті) або даються в Додатках.

Таблиці розподіляються на аналітичні та неаналітичні. Аналітичні таблиці – результат обробки цифрових показників. Як правило, після таких таблиць робиться узагальнення в якості висновків, що фіксують певні закономірності. Вони вводяться до тексту такими словами, як: *«таблиця дозволяє зробити висновок, що ...; з таблиці видно, що ...; Відповідно до даних таблиці впливає, що ...»* тощо.

У неаналітичних таблицях розташовуються необроблені статистичні дані, необхідні лише для інформації або констатації.

Усі таблиці повинні мати нумераційний та тематичний заголовки. Нумерація таблиць повинна бути по розділах, наприклад, **«Таблиця 1.7»** (тобто таблиця 7 розділу 1). Тематичний заголовок таблиць розташовується над таблицею по центру під нумераційним заголовком таблиці, який знаходиться з правого боку аркуша, та набирається 14 шрифтом з напівжирним начерком. У таблиці міжрядковий інтервал – одинарний, розмір шрифту – 12 кегль. Наприклад:

Таблиця 1.7

**Методи діагностики рівнів сформованості професійної
компетентності вчителя**

Критерії	Показники	Методи дослідження

Усі назви повинні розташовуватися без відриву від відповідного об'єкта.

Якщо таблиця продовжується на кількох сторінках, кожна, починаючи з другої, частина забезпечується назвою, як-от: «**Продовження**». Заголовна частина таблиці повинна повторюватися на кожній сторінці повністю або із застосуванням нумерації колонок. В останньому випадку колонки нумеруються й на першій сторінці таблиці.

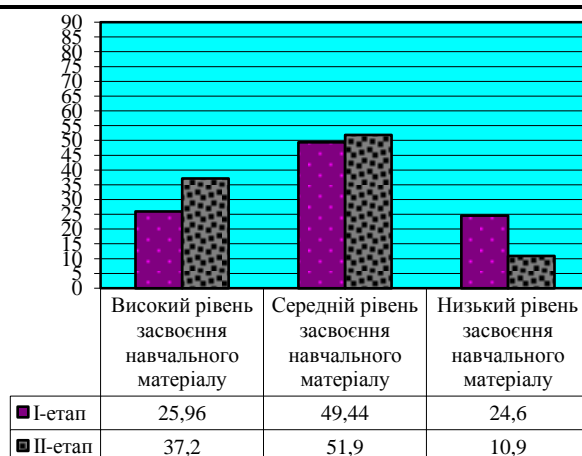
У разі розташування таблиць в Додатках, на кожену таблицю та додаток в тексті повинно бути посилання в дужках, наприклад (таблиця 3.4), (див. Додаток А).

Якщо в таблиці використовуються вже опубліковані дані, то в тексті обов'язково має бути посилання на джерело.

4.4. Оформлення ілюстративного матеріалу

Ілюстративний матеріал, який використовується в курсовій роботі, може містити схеми, креслення, малюнки, фотографії, діаграми. Кожна ілюстрація забезпечується підписом, який позначається скороченим словом «**Рис. ...**» із зазначенням нумерації арабськими цифрами, яка повинна бути по розділах, наприклад: «**Рис. 2.5**», (тобто рисунок 5 розділу 2). Кожна ілюстрація повинна мати тематичний заголовок і пояснювальні записи, які рекомендується набирати 14 шрифтом напівжирним обрисом. Тематичний заголовок розташовується під ілюстрацією по центру, крапка наприкінці не ставиться.

Посилання в тексті на ілюстрації робляться, наприклад, за допомогою таких слів, як: «Згідно *рисунку 1 ...*»; «Відповідно до *рисунку 2 ...*»; «... (*рис. 3*)». Наприклад:

Рис. 3.2. Діаграма розподілу результатів діагностування рівнів засвоєння навчального матеріалу на констатувальному та прикінцевому етапах експерименту, у %

У разі запозичення обов'язково здійснюються посилання на джерело ілюстрації.

Якщо ілюстрації тривають на кількох сторінках, кожна, починаючи з другої, частина забезпечується назвою, як-от: «Продовження». Якщо ілюстрації розташовуються в Додатках, то на кожен малюнок, таблицю та додаток у тексті повинно бути посилання в дужках, наприклад: (рис. 1.6), (див. Додаток В).

4.5. Оформлення формул

Формули, які розташовуються в тексті курсової роботи, слід нумерувати. Формули нумеруються наскрізною нумерацією. Формули розташовуються посередині рядка та нумеруються арабськими цифрами в круглих дужках з правого боку аркуша. Місце номера формули в рамці знаходиться поза рамки з правого боку проти основного рядка формули. Номер формули-дроби розташовується на середині основної горизонтальної риски формули. Посилання в тексті робляться на порядкові номери формул, наприклад: «... з формули (1) слід ...; Використовуючи формулу для підрахунку (див. формулу (1)), отримуємо ....».

Роз'яснення символів і числових коефіцієнтів розташовуються під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені в формулі. При цьому перший рядок повинен починатися зі слова «де», з двокрапкою останнього, а роз'яснення кожного символу розташовується з нового рядка.

Запозичення формули обов'язково відображається посиланням на джерело формули. Наприклад:

Використовуючи коефіцієнт K для обчислення (див. формулу 2), отримуємо	
де:	$K = \sum / 21$ (2)
$\sum$ – сума отриманих балів;	
21 – кількість позицій оцінювання [16, с. 12].	

4.6. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел друкується через півтора інтервали, кожна позиція починається з абзацу. Наприклад:

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису / за ред. В. М. Русанівського; АН УРСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; рец.: М. А. Жовтобрюх, М. М. Пещак. Київ: Наук. думка, 1979. 343 с.

2. Український правопис/редакція літ., мови та мистецтвознав.; ред. О. А. Дітель; АН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови. 4-те вид., випр. й доп. Київ: Наук. думка, 1993. 240 с.

У список використаних джерел, який розміщується наприкінці пояснювальної записки, вносяться тільки ті джерела, на які робилися посилання

в тексті. При цьому необхідно дотримуватися загальноприйнятих правил бібліографічного опису джерел. Список використаних джерел надається в алфавітному порядку, із зазначенням автора, назви джерела, місця видання, назви видавництва, року видання. Іншомовні джерела необхідно надавати наприкінці списку. Норми бібліографічного опису, приклади оформлення бібліографічного опису пред'явлено в Додатках (див. Додаток Ж).

Здобувач повинен пам'ятати, що за неохайний та неточно складаний список використаних джерел у пояснювальній записці, знижується загальна оцінка за курсову роботу!!!

4.7. Оформлення додатків

Після списку використаних джерел розміщуються додатки, за умов наявності останніх.

Розміщуються додатки відповідно до порядку появи посилань на них у тексті курсової роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» тощо. Позначення «Додаток ...» робиться у правому верхньому куті аркуша, нижче симетрично до тексту розміщується назва додатку. За необхідності текст додатків може розподілятися на розділи, підрозділи, пункти та підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) та крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатку А; Г.3.1 – підрозділ 3.1 додатку Г. Ілюстрації, таблиці, формули, що у тексті додатку, потрібно нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатку Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатку А; формула (А.1) – перша формула додатку А.

Якщо додатки розміщуються на аркушах формату А4, вони послідовно брошуруються в роботу після списку використаних джерел із наскрізною нумерацією сторінок. Для додатків можна не дотримуватися вимог щодо

розміру шрифту та міжрядкового інтервалу. Якщо ж розмір додатків (таблиці, графіки, карти тощо) є більшим, ніж формат А4, вони оформляються в окремій структурованій теці, на якій зазначається слово «ДОДАТКИ», назва курсової роботи та прізвище, ініціали автора.

4.8. Нумерація сторінок

Нумерація сторінок – наскрізна. Сторінки курсової роботи нумеруються арабськими цифрами. Титульний лист, заяву, завдання та зміст включають до загальної нумерації роботи, але номер сторінки на них не ставиться. Нумерація сторінок здійснюється послідовно, починаючи зі сторінки «Вступ», на якій, так само як і на наступних сторінках, проставляється номер у правому нижньому куті поля аркуша, закінчується останньою сторінкою додатків. Додатки, ілюстрації, таблиці, які розташовуються на окремих аркушах, долучаються до загальної нумерації сторінок курсової роботи.

Курсова робота має бути підписана автором на останньому аркуші роботи !!!

РОЗДІЛ 5

ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Порядок захисту курсової роботи

1. Захист курсової роботи є особливою формою перевірки глибини осмислення вивченого матеріалу, ефективним способом демонстрації навичок наукових виступів, уміння коротко, аргументовано та чітко викладати представлений у роботі матеріал.

2. Захист курсової роботи приймається екзаменаційною комісією зі складу досвідчених працівників професорсько-викладацького складу кафедри технологічної і професійної освіти у складі 3-х осіб.

3. Формою атестації курсових роботах є диференційований залік. Критерії оцінювання курсових робіт доводять до відома здобувачів на початку семестру.

4. Оцінка за курсову роботу виставляється за результатами захисту в відомість і залікову книжку здобувача (незадовільна оцінка – тільки в відомість) і засвідчується підписами членів комісії.

5. Здобувач, який не представив у встановлений термін курсову роботу чи не захистив її з неповажних причин, вважається таким, який має академічну заборгованість з дисципліни.

6. У разі не допуску здобувача до захисту курсової роботи або отриманні незадовільної оцінки за результатами захисту він не допускається до екзаменаційної сесії (заочна форма навчання – до здачі відповідного екзамену) та вважається таким, який має академічну заборгованість з дисципліни.

5.2. Процедура підготовки курсової роботи до захисту

5.2.1. Рецензування курсової роботи має на меті визначення міри повноти розроблення теми курсової роботи, обсягу використаної спеціальної

літератури та матеріалів практики; констатування ступеня творчої самостійності автора в висвітленні питань теми, вміння формулювати й обґрунтовувати висновки; оцінювання змісту роботи, грамотність і стиль викладу тексту; перевірку наявності посилань на використані джерела; відзначення рівня виконання курсової роботи, який повинен задовольняти сучасним вимогам зі спеціальності та ступінь цієї відповідності.

Виконана курсова робота, в термін не пізніше 21 дня до дня призначення захисту курсової роботи (четвертий місяць семестру (13-й навчальний тиждень)), здається науковому керівникові для рецензування. На титульному листі роботи робиться відмітка про дату її здачі на рецензування.

Курсова робота рецензуються керівником у термін не більше 10 днів з дня подачі роботи на рецензування.

У рецензії наукового керівника (див. Додаток И), яка виконується на відповідному бланку та оформлюється наприкінці роботи, надається характеристика представленої роботи за всіма розділами, визначається:

- актуальність теми;
- глибина вивчення спеціальної літератури;
- вміння визначити основні питання та викладати матеріал у логічній послідовності й взаємозв'язку;
- ступінь самостійності роботи, творчий підхід автора до осмислення теоретичного та фактичного матеріалу;
- формування висновків і їх обґрунтованість;
- стиль й оформлення курсової роботи;
- наявність пропозицій;
- рівень грамотності.

Водночас науковий керівник відзначає позитивні боки та недоліки курсової роботи, а на разі потреби вказує, що треба доопрацювати, крім того, деякі помітки можуть бути зроблені за текстом курсової роботи. Наприкінці рецензії робиться висновок щодо допуску до захисту.

До захисту допускаються курсові роботи з позитивними оцінками, в цілому, які відповідають вимогам, що висуваються. Здобувач вивчає зроблені науковим керівником зауваження, рекомендації та з урахуванням цього готується до захисту роботи в установленому порядку. При цьому автори курсових робіт повинні бути готові відповісти на всі пов'язані з темою курсової роботи питання, в тому числі повідомити, якою мірою враховані зауваження рецензента та реалізовані його рекомендації.

Не допущена до захисту робота переробляється з урахуванням зауважень і повторно пред'являється для реєстрації за вищезазначеною схемою. Первинні завдання та рецензія передаються підшитими разом з переробленою роботою.

На титульному листі роботи науковий керівник робить позначку про допуск (не допуск) курсової роботи до захисту, ставить підпис, дату.

З повністю виконаною й оформленою курсовою роботою з позитивним висновком керівника здобувач виходить на захист курсової роботи.

5.2.2. Підготовка доповіді до захисту курсової роботи. До захисту курсової роботи здобувач готує доповідь (8-10 хвилин), у якій він у стислому вигляді повинен:

- викласти зміст проблеми й обґрунтувати актуальність дослідження;
- визначити мету та завдання дослідження;
- окреслити об'єкт і предмет дослідження;
- стисло викласти найбільш важливі положення роботи;
- описати та представити теоретичні та практичні результати дослідження;
- окреслити можливості практичного використання результатів роботи;
- звернути увагу на висновки та рекомендації;
- повідомити, в якій мірі враховані зауваження рецензента та реалізовані його рекомендації.

Також, до захисту здобувач може підготувати презентацію. За форму презентації й якість роботи відповідальність несе її виконавець.

5.2.3. Підготовка презентації до захисту курсової роботи. З метою надання більшої наочності та посилення позитивного враження на захист курсової роботи доповідь може супроводжуватися демонстрацією слайдів-презентацій в форматі *Power Point*. Для того, щоб зробити слайд-шоу, слід дотримуватися певних правил, а саме:

- Зробити спробу уявити середньостатистичного представника майбутньої аудиторії – наскільки він тямущий в предметі обговорення, яким уважним буде, з яким настроєм прийде на виступ, наскільки він розумний та кмітливий.

- Не слід уключати в презентацію слайди для пояснення спеціальних термінів для захисту курсової роботи перед колективом викладачів, доцентів і професорів. А ось для виступу перед новачками в питанні, яке розглядається, такі слайди можуть бути корисні.

- Визначити обсяг презентації. Єдиної експертної думки з приводу кількості слайдів, яка відображаються в хвилину, не існує. Наприклад, для десятихвилинного виступу можна зробити презентацію з 10-15 слайдів – включаючи титульний слайд і «Дякую за увагу!».

- Інформація на слайді представляється тезово. Слайди повинні бути зручні для читання з точки зору поєднання фону та букв (цифр) тексту; рекомендується представляти інформацію шрифтом не менше 30 кеглів. Слід ретельно продумати оформлення презентації, щоб інформація легко читалася, а дизайн відповідав темі дослідження.

- У разі, якщо слайди роботи покликані бути не тільки фоном для промови, а ще й джерелом важливої інформації, можна скористатися правилом 10-20-30. Це означає, що 10 слайдів повинні бути продемонстровані за 20 хвилин виступу, причому мінімальний розмір шрифту має дорівнювати 30. Така швидкість перемикання наочного матеріалу можлива, якщо графіки або схеми, які будуть демонструватися, мають критичне значення для розуміння матеріалу.

- Традиційно під час захисту курсової роботи на слайді представляється мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, прізвища вчених, на роботи яких доповідач спирався в своєму дослідженні, а також приклади, що необхідні для ілюстрації викладеного матеріалу. Зміст інших слайдів – на розсуд доповідача.

- Доповідачеві не слід зачитувати весь текст слайда. Він/вона мають тільки привертати увагу аудиторії до слайду, кажучи, наприклад, «Об'єкт і предмет нашого дослідження представлені на наступному слайді» або зачитувати найбільш важливу інформацію.

5.3. Порядок здачі на кафедру та повернення кафедрою курсової роботи

Виконана (підписана викладачами та виконавцем) і допущена до захисту науковим керівником курсова робота (наявність позитивної рецензії наукового керівника) повинна бути здана здобувачем на кафедру за **тиждень** до терміну захисту. Протягом попередніх захисту днів робота проглядається членами комісії, а також завідувачем кафедри, який допускає/не допускає роботу до публічного захисту.

У роботу слід вкласти диск *CD-RW* з електронною версією пояснювальної записки та усіма матеріалами курсової роботи в форматі *Word* і *PDF*.

Отже, скріплена курсова робота, яка здається на кафедру повинна мати:

1. Титульний лист
2. Зміст
3. Перелік умовних позначень (за необхідністю)
4. Вступ
5. Основну частину
6. Висновки
7. Список використаних джерел
8. Додатки
9. Заяву на отримання теми курсової роботи

10.Завдання на виконання курсової роботи

11.Рецензію наукового керівника на курсову роботу

12.Електронний варіант курсової роботи на CD–RW диску.

Безпосередньо в день захисту **кафедрою** надаються :

- скріплена курсова робота, з усіма додатковими документами (заява, завдання, рецензія);
- ілюстративний матеріал до курсової роботи (якщо його передбачено специфікою спеціальності та було здано);
- матеріали, що характеризують творчу та практичну цінність виконаної роботи (якщо вони є).

5.4. Процедура захисту курсової роботи

Захист курсової роботи відбувається перед екзаменаційною комісією зі складу досвідчених працівників професорсько-викладацького складу кафедри технологічної і професійної освіти у складі 3-х осіб. Список викладачів-членів екзаменаційної комісії затверджується на засіданні кафедри. Захист курсових робіт є публічним.

Процедура захисту курсової роботи складається з певних етапів, як-от:

- доповідь здобувача (8-10 хвилин);
- оголошення рецензії наукового керівника;
- відповідь здобувача на запитання членів комісії та присутніх;
- заключне слово здобувача (не більш 3 хвилин), де він відповідає на зауваження та пояснює ті питання, які на його думку залишилися незрозумілими.

За результатами захисту курсової роботи комісія на своєму закритому засіданні ухвалює рішення щодо оцінки кожної курсової роботи індивідуально.

Рішення комісії оголошується прилюдно в день захисту курсових робіт. Воно може бути оскарженим у разі заяви здобувача на апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. Оцінка, визначена комісією, відображається у відомості та залікових книжках.

Повторний захист курсової роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється !!!

5.5. Оцінювання курсової роботи

Оцінка якості курсової роботи здійснюється за низкою показників, поміж яких основними є такі, як:

- актуальність й обґрунтування вибору теми;
- повнота та чіткість висвітлення вступу: мета, завдання, предмет, об'єкт, методи дослідження;
- розкриття основних теоретичних джерел;
- представлення результатів практичної частини роботи;
- точність і повнота висновків;
- якість публічного виступу: точний, послідовний, повний, науково-обґрунтований виклад основних положень роботи з дотриманням регламенту;
- відповіді на питання членів комісії: аргументовані, логічні, переконливі, наукові;
- повнота охоплення наукової літератури;
- якість оформлення курсової роботи та демонстраційних матеріалів;
- самостійність й ініціатива в підході до дослідження;
- зауваження та рекомендації наукового керівника курсової роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за виконання курсової роботи

Критерії оцінювання оформлення роботи	
Дотримання обсягу роботи	5 балів
Правильне структурування роботи	5 балів
Список використаних джерел	5 балів
Всього балів:	15 балів
Критерії оцінювання змісту роботи	
Актуальність теми роботи	8 балів
Обґрунтованість та достовірність отриманих результатів	8 балів
Загальний зміст роботи (повнота огляду стану розробленості проблеми; наявність усіх необхідних визначень; логічність і послідовність викладу матеріалу; ґрунтовність аналізу емпіричного матеріалу; аргументованість висновків та їх відповідність завданням роботи)	25 балів

Узгодженість мети, завдань роботи та висновків; аргументований зв'язок між теоретичною та практичною частинами роботи	8 балів
Самостійність й ініціативність під час виконання роботи	8 балів
Ілюстративний матеріал	8 балів
Всього балів:	65 балів
Критерії оцінювання захисту курсової роботи (презентація)	
Логічність і послідовність викладення матеріалу	8 бали
Мова, стиль, загальна культура ведення наукової полеміки та поведінки	6 бали
Наявність й якість візуальної презентації, використання мультимедіа тощо	6 бали
Всього балів:	20 балів
Загальна сума балів:	100 балів

Критерії оцінювання з урахуванням специфіки напряму підготовки та національною шкалою ECTS розробляються та затверджуються профільною кафедрою.

Орієнтовні критерії оцінювання:

Оцінкою «**відмінно**» оцінюється робота, яка спирається на досить повну джерелознавчу базу, розкриває досліджувану педагогічну проблему багатогранно та багатоаспектно, простежує конкретне явище на широкому історико-культурному тлі, пропонує нові підходи до розгляду досліджуваного історико-педагогічного явища з урахуванням раніше невідомих або раніше не вивчених фактів або явищ. Робота, яка отримала оцінку «відмінно», передбачає: широке застосування наукових методів дослідження, глибоке науково-теоретичне обґрунтування висунутих положень і рекомендацій, викладена гарною літературною мовою, вибудована в чіткій логічній послідовності та, в цілому, відповідає всім, без винятку, вимогам, які висуваються до виконання курсової роботи.

Оцінкою «**добре**» оцінюється робота, яка містить досить глибокий теоретичний аналіз обраної проблеми, висуває науково-обґрунтовані рекомендації щодо вивчення цієї чи цієї педагогічної проблеми, та в цілому відповідає основним вимогам, які висуваються до виконання курсової роботи.

Оцінкою «**задовільно**» оцінюється робота, в якій недостатньо глибоко розроблена науково-теоретична база досліджуваної проблеми, досить вузька

інформаційно-джерельна база, проблема дослідження розкрита однобоко та схематично, не враховано основні вимоги, які висуваються до виконання курсової роботи.

Оцінкою «незадовільно» оцінюється робота, яка не містить науково-теоретичного та практичного дослідження обраної проблеми та не відповідає основним вимогам, які висуваються до виконання курсової роботи.

Критерії оцінювання курсової роботи за 100-бальною шкалою та національною шкалою ECTS

Шкала ECTS	Бали	Орієнтовні критерії
A	90-100	Робота відповідає всім вимогам, має інноваційний характер, наукову новизну та практичне значення. захист засвідчив високу обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє глибокими знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни.
B	82-89	Робота відповідає всім вимогам, має практичне значення. Результати дослідження можуть бути впроваджені. захист засвідчив обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє на достатньо високому рівні знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни.
C	74-81	Робота відповідає всім вимогам, але не має суттєвої новизни та практичного значення. захист загалом засвідчив обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє на середньому рівні знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни.
D	64-73	Робота загалом відповідає вимогам, але немає новизни та практичного значення. Робота має деякі зауваження. захист засвідчив не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач не достатньо володіє знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни.
E	60-63	Робота загалом відповідає вимогам, але немає новизни та практичного значення. Робота має суттєві зауваження. захист засвідчив суттєві недоліки та не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач не володіє знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни.
F	35-59	Робота не відповідає вимогам, має багато суттєвих зауважень. захист засвідчив відсутність необхідної підготовки здобувача, необізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала низький рівень сформованості знань, умінь та несформованість компетентностей з дисципліни в здобувача. Необхідно доопрацювати роботу, але повторний захист можливий.
FX	0-34	Робота не відповідає вимогам, захист засвідчив відсутність необхідної підготовки здобувача та його повну необізнаність в предметі дослідження. Тому повторний захист неможливий, здобувач повинен отримати нову тему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василькова Н. А. Методические указания по выполнению курсовой работы (3 курс, V-VI семестры ОДО и 3 курс V-VI семестр ОЗО) по дисциплине «Методика профессионального обучения». Направление: 051000 Профессиональное обучение. Профиль – Информатика и вычислительная техника. Челябинск : Изд-во «Челябинский государственный педагогический университет», 2014. URL :

<http://elib.cspu.ru/xmlui/bitstream/handle/123456789/600/%D0%9C%D0%9F%D0%9E.%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5%20%D1%83%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F%20%D0%BA%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9%20%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B5.%20%D0%91%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%8B.%20%D0%92%D0%90%D0%96%D0%9D%D0%9E.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 20.02.2019)

2. Зуев В. Н., Хохол Е. Г. Методические указания о подготовке, оформлению, и представлению к защите курсовых работ (проектов). Барановичи : РИО БарГУ, 2008. 29 [3] с. URL :

eap.barsu.by/images/Kurs_proekt/Pravila_oformleniya_kurs_rab-proekt.doc (дата звернення: 17.02.2019)

3. Корнієнко О. М. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка туризм» для студентів спеціальності 6.140103 «Туризм» усіх форм навчання. Запоріжжя : ЗНТУ, 2014. 31 с.

4. Матвеева Т. С. Курсова, кваліфікаційна робота : етапи виконання, структура, правила оформлення, норми бібліографічного опису : навч.-метод. посібник для студентів філологічного факультету. 2-ге вид., доопрац., випр. й доп. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 64 с.

5. Мухачёва Е. В. Методические рекомендации по выполнению курсовых работ по основам общей и профессиональной педагогики и методике

профессионального обучения для специальности 050501 «Профессиональное обучение». Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2012 г. 30 с. URL : <http://elibrary.udsu.ru/xmlui/bitstream/handle/123456789/10405/201367.pdf?sequence=1> (дата звернения: 06.03.2019)

6. Поморцева Н. П. Руководство по написанию курсовой и выпускной квалификационной работы. Направление обучения: 45.03.02 Лингвистика. Профиль подготовки: английский и второй иностранный язык. Казань: К(П)ФУ, 2015. 56 с. URL : https://kpfu.ru/staff_files/F2107796668/rukovodstvo_po_napisaniju_kursovyh_i_VKR_po_naprasleniju_Lingvistika.pdf (дата звернения: 24.01.2019)

7. Уколова А. М. Методические рекомендации для студентов дневного и заочного отделений специальности «Профессиональное обучение (дизайн интерьера)» по дисциплине «Методика профессионального обучения». URL : http://dspace.kgsu.ru/xmlui/bitstream/handle/123456789/2572/05_%20%20%20%20%20%20%20-%20%20_2012_%20%20.pdf?sequence=1 (дата звернения: 27.01.2019)

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ**«МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ»****для здобувачів вищої освіти 3 року навчання****першого (бакалаврського) рівня****зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Дизайн)»****(денної та заочної форм навчання)**

1. Підвищення мотивації під час вивчення теоретичного матеріалу з дисципліни *(назва дисципліни)*.
2. Формування практичних умінь з проектування *(назва дисципліни)*.
3. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти на заняттях теоретичного навчання.
4. Формування художньо-проектної компетентності здобувачів освіти.
5. Формування графічних знань і вмінь здобувачів освіти на заняттях теоретичного навчання.
6. Методика формування дизайнерського мислення на заняттях *професійної підготовки**.
7. Методика формування системи художньо-проектних знань здобувачів освіти.
8. Методика формування художньо-проектних умінь здобувачів освіти на практичних заняттях.
9. Методика організації дизайнерської діяльності здобувачів освіти на заняттях виробничого навчання.
10. Організація та методика формування самостійності та навичок самоконтролю здобувачів освіти.
11. Методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти на заняттях теоретичного навчання.
12. Актуалізація принципу наочності в межах дисципліни *(назва дисципліни)*.

13. Опорний конспект як засіб підвищення пізнавальної активності здобувачів освіти на заняттях з основ дизайну.
14. Методика організації частково-пошукової діяльності здобувачів освіти на теоретичних заняттях.
15. Професійне навчання за напрямом «Дизайн» на основі застосування документів, що відображають орієнтовну основу дій.
16. Методи перевірки й оцінки результатів професійного навчання.
17. Реалізація принципу свідомої активності на заняттях з *дизайну**.
18. Конструювання уроку професійного навчання з теми (підтеми) програми *професійного навчання* *.
19. Методична розробка занять професійного навчання здобувачів освіти за однією з тем дисципліни *професійного навчання* *.
20. Комплексне методичне забезпечення предметів напряму «Дизайн».
21. Методи навчання практичним умінням проектування.
22. Організація та методика проведення переглядів навчальних робіт здобувачів освіти.
23. Методика проведення теоретичних занять з дисципліни програми *професійного навчання* *.
24. Форми організації теоретичного навчання.
25. Методика формування практичних умінь здобувачів освіти на заняттях виробничого навчання.
33. Методика проведення лабораторних (практичних) занять з основ художнього моделювання.
34. Методика проведення теоретичних занять проектно-творчих дисциплін.
35. Засоби оцінювання досягнень здобувачів освіти на заняттях теоретичного навчання.
36. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти на прикладі вивчення теми одного з предметів *спеціального циклу**.
37. Організація роботи гуртка з дисципліни (*назва дисципліни*).

38. Методи ефективного проведення екскурсій здобувачів освіти на підприємство.

39. Методика роботи викладача з наочними посібниками на заняттях з дисципліни (*назва дисципліни*).

40. Методика проведення першого заняття з дисципліни (*назва дисципліни*).

41. Створення проблемних ситуацій на заняттях з дисципліни (*назва дисципліни*).

42. Застосування активних методів навчання на заняттях з дисципліни (*назва дисципліни*).

42. Методи встановлення та здійснення міжпредметних зв'язків у процесі навчання на прикладі двох дисциплін *спеціального циклу**

44. Значення принципу наочності в навчанні з дисципліни (*назва дисципліни*).

45. Розробка ілюстрованого матеріалу одного з модулів (*назва*) курсу (*назва*).

46. Застосування словесних методів навчання у викладанні дисципліни (*назва дисципліни*).

47. Застосування практичних методів у процесі викладання дисциплін *спеціального циклу**

48. Індивідуалізація в навчанні на прикладі однієї з дисциплін *спеціального циклу**

---

*Інформація, що виділена курсивом, вимагає уточнення дисциплін і тем програми у викладача.

**Зразок оформлення заяви на затвердження
теми курсової роботи та наукового керівника**

Завідувачу кафедри
технологічної і професійної освіти
Усову В. В.

Здобувача вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
зі спеціальності
015 «Професійна освіта (Дизайн)»
додаткової спеціалізації

денної (заочної) форми навчання
Сідорової Наталії Іванівни

З А Я В А

Прошу Вас закріпити за мною тему курсової роботи:
« _____
_____»

та призначити науковим керівником кандидата педагогічних наук, викладача
кафедри технологічної і професійної освіти Артемьєву Інну Сергіївну.

_____
(дата)

_____
(підпис здобувача)

Погоджено _____ І. С. Артемьєва
(підпис наук. керівн.)

Погоджено _____ В. В. Усов
(підпис завідувача кафедри)

Зразок оформлення завдання на виконання курсового проекту

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
Кафедра технологічної і професійної освіти**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідуючий кафедрою

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
« _____ » _____ 20__ р.

Завдання на виконання курсової роботи

Здобувачу _____ 3 року навчання _____
(прізвище та ініціали) (форма навчання)

Спеціальність _____

1. Тема курсової роботи: _____

2. Науковий керівник курсової роботи _____

3. План роботи та терміни виконання розділів курсової роботи

Назва розділів курсової роботи	Термін виконання
1.	« _____ » _____ 20__ р.
2.	« _____ » _____ 20__ р.
3.	« _____ » _____ 20__ р.
4.	« _____ » _____ 20__ р.
5.	« _____ » _____ 20__ р.

4. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових таблиць, інструкційних/технологічних карт, діаграм, графіків тощо) _____

5. Термін подання чернетки курсової роботи на перевірку науковому керівнику

« _____ » _____ 20__ р.

6. Термін подання курсової роботи на рецензування науковому керівнику

« _____ » _____ 20__ р.

7. Термін повного завершення, оформлення та подання на кафедру курсової роботи перед захистом

« _____ » _____ 20__ р.

Завдання надав науковий керівник

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали) _____ (дата)

Завдання отримав(ла) до виконання

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали) _____ (дата)

Зразок оформлення титульного листа

Форма № Н-6.01

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Художньо-графічний факультет
Кафедра технологічної і професійної освіти

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Методика професійного навчання»

на тему:

**РОЗРОБКА РОБОЧОГО ЗОШИТУ ЗДОБУВАЧА З ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»**

Здобувача вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
зі спеціальності:

015 Професійна освіта (Дизайн)

додаткової спеціалізації:

Дизайн одягу (Комп'ютерна графіка)

денної (заочної) форми навчання

Сідорової Наталії Іванівни

Керівник: викладач кафедри

технологічної і професійної освіти, к.пед.н.

Артемьєва Інна Сергіївна

Національна шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії:

_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	00
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДСТАВИ РОЗРОБКИ РОБОЧОГО ЗОШИТА З ДИСЦИПЛІНИ	00
1.1. Робочий зошит як дидактичний засіб організації самостійної роботи здобувачів освіти... ..	00
1.2. Методичні аспекти розробки робочих зошитів з дисципліни професійного циклу	00
РОЗДІЛ 2. РОЗРБКА РОБОЧОГО ЗОШИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ» НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ТЕХНОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»	00
2.1. Методичні особливості дисципліни як підстава для проектування робочого зошиту з дисципліни «Методи та засоби дистанційного навчання»	00
2.2. Структура та зміст робочого зошита з дисципліни «Методи та засоби дистанційного навчання» з теми «Технологія дистанційного навчання»	00
ВИСНОВКИ	00
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	00
ДОДАТКИ	00

Зразок оформлення вступу курсової роботи**ВСТУП**

Актуальність дослідження.

Мета дослідження –

Завдання дослідження :

Об'єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Методи дослідження.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (24 найменування, із них 2 іноземними мовами), 4 таблиць, 2 рисунків, 9 додатків. Загальний обсяг курсової роботи складає 42 сторінки, основний зміст викладено на 35 сторінках.

ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Норми бібліографічного опису

Основним джерелом інформації про книгу є титульна сторінка. Всі дані, які містяться на ній, подаються без змін.

У заголовку бібліографічного запису (заголовок і бібліографічний опис) подають відомості про одного, двох, трьох (чи більше) авторів, при цьому їхні прізвища, ініціали за скісною рисою не повторюють.

Замість знака «крапка й тире» («. –»), який розділяє зони бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні застосовують знак «крапка».

Відомості, запозичені не з титульної сторінки документа (інформація про відповідального редактора, перекладача, упорядника, редакційну колегію, автора (авторів) передмови (вступної статті), післямови; про місце видання; про назву видавництва тощо), дозволено не брати в квадратні дужки.

Якщо назв місця видання, видавництва немає, використовуються позначення: Б. м., Б. в. (Без місця, Без видавництва. – Т. М.).

Відомості про цитований документ, опублікований іншою мовою, у бібліографічному посиланні наводять мовою оригіналу.

Не підлягає скороченню основна назва документа.

Відомості, які пояснюють або доповнюють назву, решта складників опису (назви видавництв; назви періодичних видань і видань, що продовжуються; назви установ, під егідою яких здійснено видання; назви навчальних закладів; інформація про авторський колектив тощо) можуть відтворюватися або повністю, або з використанням загальноприйнятих скорочень. Обраний спосіб опису повинен витримуватися послідовно.

В описах довідкових видань (енциклопедії, словники) рекомендовано використовувати загальноприйняті аббревіатури.

Бібліографічне посилання містить такі елементи, як:

- заголовок бібліографічного запису (ім'я автора);
- основну назву документа;
- відомості, що належать до назви (пояснюють і доповнюють її);
- відомості про відповідальність (містять інформацію про осіб і/або організації, які брали участь у створенні документа);
- відомості про повторність видання (містять інформацію про зміни й особливості цього видання відносно попереднього);
- вихідні дані (містять відомості про місце видання, видавця та рік випуску документа);
- позначення та порядковий номер тому, номера або випуску, якщо є посилання на твір або публікації з багаточастинного (багатотомного чи серіального) документа;
- відомості про обсяг (кількість сторінок) документа (в разі посилання на нього загалом);
- назву документа (журналу, збірника, газети тощо), в якому опубліковано об'єкт посилання (наприклад, статтю);
- відомості про місцезнаходження об'єкта посилання – номер сторінки в документі (у разі посилання на його частину).

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ В СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бахтин М. Проблемы поэтики Достоевского. Изд. 3-е. Москва : Худож. лит., 1972. 468, [2] с. <i>Примітка: в квадратних дужках зазначається кількість ненумерованих сторінок у виданні.</i> 2. Безхутрий Ю. М. Хвильовий : проблеми інтерпретації : монографія / худож.-оформл. Б. П. Бублик. Харків : Фоліо, 2003. 495 с. 3. Бернадська Н. І. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція. Київ : Академвидав, 2004. 366 с. 4. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису / за ред. В. М. Русанівського; АН УРСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; рец. : М. А. Жовтобрюх, М. М. Пещак. Київ : Наук. думка, 1979. 343 с. 5. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія: вибрані праці з фольклористики й літературознавства / упоряд. і прим. І. П. Бетко, А. М. Полотай; вст. ст. М. Т. Яценка; рец.: Ю. А. Пінчук, В. Л. Смілянська. Київ : Либідь, 1994. 384 с. (Бібліотека «Літературні пам'ятки України»).
Два автори	1. Матяш І., Мушка Ю. Діяльність надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, архівні документи. Київ : Києво-Могилянська акад., 2005. 397, [1] с. (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична»; вип. 1). 2. Рошовська З. М., Черняк Ю. В. Сімейне законодавство України. Київ : Прецедент, 2006. 93 с. (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката).
Три автори	1. Акофф Р. Г., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня/пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. Киев : Баланс Бизнес Букс, 2007. 265 с. 2. Багалея Д. И., Сумцов Н. Ф., Бузескул В. П. Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805—1905). Харьков : Тип. А. Дарре, 1906. 329 с.
Чотири автори	1. Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва. Київ : НДІ «Укragропромпродуктивність», 2006. 106 с. (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Гвоздев О. В., Рогач Ю. П., Сердюк М. М., Ялпачик Ф. Ю. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.]. Київ : Вища освіта, 2006. 478, [1] с. (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др. Психология менеджмента; под ред. Г. С. Никифорова. [3-е изд.]. Харків : Гуманитар. центр, 2007. 510 с. 2. Бондар Т. В., Карпенко О. Г., Дикова-Фаворська Д. М. та ін. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді. Київ : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. 115 с. (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 13).

<p>Опис книги з загальною назвою</p>	<p>1. Українська новелістика кінця XIX – початку XX ст.: оповідання, новели, фрагментарні форми (ескізи, етюди, нариси, образки, поезії в прозі) / упоряд. і прим. Є. К. Нахліка; вст. ст. І. О. Денисюка; ред. тому Н. Л. Калениченко. Київ : Наук. думка, 1989. 688 с.</p> <p>2. Український правопис/редакція літ., мови та мистецтвознав.; ред. О. А. Дітель; АН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови. 4-те вид., випр. й доп. Київ: Наук. думка, 1993. 240 с.</p> <p>3. Українська літературна енциклопедія: в 5 т./ред. кол.: Дзеверін І. О. (відп. ред.) та ін.; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, УРЕ ім. М. П. Бажана. Київ : гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988. Т. 1 : А-Г. 536 с. <i>Примітка: назви енциклопедій, словників тощо можна записати скорочено – у вигляді абрєвіатури (стосується тільки загальноприйнятих скорочень).</i></p> <p>4. Історія української літератури XIX століття : навч. посіб. для філол. спец-й вищ. навч. закл. : у 3 кн./за ред. М. Т. Яценка. Київ : Либідь, 1997. Кн. 3: 70-90-ті рр. XIX ст. 429, [1] с.</p>
<p>Багатотомний документ</p>	<p><i>Якщо всі томи опубліковано протягом одного року:</i></p> <p>Коллінз У. Твори : в 2 т. Київ : Дніпро, 1989. Т. 1 : Жінка в білому: роман/з англ. переклав О. Мокровольський. 583, [3] с. Т. 2: Місячний камінь : роман / з англ. переклали В. Коробко та Л. Суярко. 460, [1] с.</p> <p><i>Якщо томи публікувалися протягом кількох років</i></p> <p>Гиппиус З. Н. Сочинения: в 2 т. / вст. ст., подгот. текста и коммент. Т. Г. Юрченко; РАН, Ин-т науч. информ. по обществ. наукам. Москва: Лаком-книга: Габестро, 2001–2003. (Золотая проза серебряного века). Т. 1: Романы. 2001. 367 с. Т. 2: Романы. 2003. 415 с.</p> <p><i>Окремий том</i></p> <p>Франко І. Твори: в 3 т. / ред. кол.: І. О. Дзеверін (гол.) та ін. Київ: Наук. думка, 1991–1992. (Бібліотека української літератури). Т. 1 : Поезії. Поєми/упоряд. і прим. М. С. Грицюти; вст. ст. Д. В. Павличка; ред. тому І. О. Дзеверін. 1991. 665, [1] с.</p> <p><i>Або:</i></p> <p>Франко І. Твори: в 3 т. / упоряд. і прим. М. С. Грицюти; вст. ст. Д. В. Павличка; ред. тому І. О. Дзеверін. Київ : Наук. думка, 1991. Т. 1 : Поезії. Поєми. 665, [1] с.</p> <p><i>Розділ, глава, художній твір із книги</i></p> <p>1. Вервес Г. Д. Проза Івана Франка // Історія української літератури : у 8 т. / відп. ред. О. Є. Засенко; авт. кн.: І. І. Басс, М. Ф. Бернштейн, Г. Д. Вервес та ін. Київ : Наук. думка, 1969. Т. 4. Кн. 1: Література 70-х—90-х років XIX ст. С. 383—424.</p> <p>2. Веселовский А. Н. История или теория романа // Избранные статьи / под общ. ред. М. П. Алексева, В. А. Десницкого, В. М. Жирмунского, А. А. Смирнова; вст. ст. В. М. Жирмунского; коммент. М. П. Алексева. Ленинград: Худож. лит., 1939. С. 3–27.</p> <p>3. Кримський А. Ю. Андрій Лаговський // Твори: в 5 т. / ред. кол. : І. К. Білодід (та ін.); упорядкув. і прим. Н. О. Вишневської та М. Л. Гончарука; ред. О. Є. Засенко. Київ: Наук. думка, 1972. Т. 2 : Художня проза. Літературознавство і критика. С. 7–307.</p>

Стаття	<p style="text-align: center;"><i>Стаття зі збірника</i></p> <p>1. Білецький О. І. Гоголь і українська література // Гоголь і українська література XIX ст. : зб. ст. / ред. М. Равлюк. Київ : Держвидав худож. літ., 1954. С. 3–19.</p> <p>2. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації // По лівий бік Дніпра : проблеми модернізації міст України: кінець XIX–початок XX ст. Харків, 2007. Розд. 3. С. 137–202.</p> <p style="text-align: center;"><i>Стаття з серіального (періодичного) видання</i></p> <p>1. Білецький О. Про прозу взагалі та про нашу прозу 1925 року // Черв. шлях. 1926. № 3. С. 133–164.</p> <p>2. Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології // Вісн. КНУ ім. Т. Шевченка. 2002. Вип. 32–33: Іноземна філологія. С. 77–84.</p> <p style="text-align: center;"><i>Художній твір, уміщений у серіальному (періодичному) виданні</i></p> <p>Стецик І. Мазепа, гетьман України: роман/з фр. переклав Г. Филипчук // Всесвіт. 1992. № 1–2. С. 3–83.</p> <p style="text-align: center;"><i>Стаття з довідкових джерел</i></p> <p>1. Абетковий вірш // Літературознавчий словник-довідник / ред. кол. : Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів, В. І. Теремко. Київ : ВЦ «Академія», 1997. С. 7. (Nota bene).</p> <p>2. Березовський І. П. Аарне // УЛЕ : в 5 т. / ред. кол. : І. О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін.; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, Гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана. Київ: Гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988. Т. 1: А–Г. С. 7.</p> <p style="text-align: center;"><i>Стаття зі збірника матеріалів конференції</i></p> <p>1. Безхутрий Ю. М. Проблема систематизації «типів творчості» у літературознавстві // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : міжвуз. наук.-теорет. конф., 15-16 травня 1996 р. : тези доп. Харків : Б. в., 1996. С. 3–4.</p> <p>2. Хархун В. П. Володимир Винниченко і Станіслав Пшибишевський : «нове» мистецтво // Українська філологія : школи, постаті, проблеми : міжнар. конф., присвяч. 150-річчю від дня заснув. каф. укр. словесн. у Львів. ун-ті, 23–25 жовт. 1998 р. : зб. наук. пр. Львів: Світ, 1991. Ч. 1. С. 402–408.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матер. Всеукр. конф. молодих учених-аграрників (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. 167 с.</p> <p>2. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. пр. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / МОН України, Держ. податк. адмін. України. Київ : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. 452 с.</p> <p>3. Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів: тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф., 15-16 травня 1996 р. / МОН України, Харк. держ. ун-т, Харк. від-ня міжнар. Фонду «Відродження». Харків : Б. в., 1996. 111 с.</p> <p>4. Свобода в українській літературі: від свободи творчості до свободи сприйняття: матеріали Міжнар. наук. конф. (Харків, 12-13 жовт. 2017 р.) / МОН України, Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, філол. фак., каф. іст. укр. літ., Харк. літ. музей. Харків : Б. в., 2017. 225 с.</p>

Рецензія	<p>1. Безхутрий Ю. М. Підмурівок знань про літературу // Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2007. № 659. Сер. : Філологія. Вип. 64. С. 267–271. Рец. на кн. : Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: підруч. для студ. гуманіт. спец-й вищ. навч. закл. 2-е вид., випр. й доп./А. Ткаченко. Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2003. 448 с.</p> <p>2. [Review]/Andre Wilson//Solanus. 2000. Vol. 15. P. 157–158. Rev. op.: Independent Ukraine: a bibliographical guide to English-language publications, 1989–1999/Bohdan. S. Winav. Englewood: Ukr. Acad. Press, 2000. 522 p.</p>
Листування	Куліш П. О. Листи до М. Д. Білозерського / упоряд., вст. ст. і комент. О. Федорука; відп. ред. Є. Нахлік; рец. В. Івашків. Львів; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць, 1997. 219 с. (Серія «Літературні пам'ятки»; вип. 3).
Окремий лист	Куліш П. О. Лист до М. Д. Білозерського від 14 вересня 1842 р., м. Київ // Листи до М. Д. Білозерського. Львів; Нью-Йорк, 1997. С. 11–12.
Дисертації	Куриленко І. А. Екзистенціалістська модель українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Харків, 2007. 202 с.
Автореферати дисертацій	Куриленко І. А. Екзистенціалістська модель українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література». Харків, 2007. 19 с.
Репринтне видання	Уваров А. С. Христианская символика. Символика древнехристианского периода / гл. ред. протоиерей В. Воробьев. Москва: Правосл. Свято-Тихоновский богосл. ин-т, 2001. Репр. воспроизвед. изд. 1908 г.
Архівні документи	<p><i>І. Для позначення пошукових даних архівного документа використовують такі скорочення слів:</i></p> <p>Ф. (Фонд), Оп. (Опис), К. (Картон), Спр. (Справа), Од. зб. (Одиниця зберігання), Арк. (Аркуш).</p> <p>Між елементами пошукових даних ставлять знак «крапка».</p> <p>Бібліографічне посилання на архівний документ містить такі елементи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – заголовок бібліографічного запису (ім'я автора); – основну назву документа; – відомості, що належать до назви (пояснюють і доповнюють її); – відомості про відповідальність (містять інформацію про осіб і/або організації, які брали участь у створенні документа); – пошукові дані архівного документа (назва архіву, номер архівного фонду, номер опису, номер справи одиниці зберігання) за списком, місцезнаходження об'єкта посилання (кількість аркушів загалом чи аркуш, на якому подано об'єкт посилання). <p>Назву архіву подають у вигляді аббревіатури чи скорочення, прийнятого в архівній галузі:</p> <p>ЦДІАК України – Центральний державний історичний архів України, м. Київ;</p> <p>ДАСБ України – Державний архів Служби безпеки України;</p> <p>ЦДНТА України – Центральний державний науково-технічний архів України; Держархів м. Києва.</p> <p><i>Наприклад:</i></p> <p>1. Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукописів Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. Ф. Х. (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.</p> <p>2. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Леніна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки</p>

	<p>Статуту. 14 грудня 1989 р.//ЦДАТО України. Ф. 1. Оп. 32. Пр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>(Примітка: тут зв. означає, що текст архівного документа розміщено на зворотному боці аркуша).</p> <p>П. Якщо справа (одиниця зберігання) чи певний архівний документ, який зберігають у цій справі, не має назви, її формулює дослідник. У цьому випадку назву справи подають у квадратних дужках до або після пошукових даних про документ.</p> <p>Наприклад: [Праці П. К. Грімстед] // ЦДАВО України. Ф. 14. Оп. 7. Спр. 19. 284 арк. Або: ЦДАВО України. Ф. 14. Оп. 7. Спр. 19. 284 арк. [Праці П. К. Грімстед].</p>
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Л. О. Пустовіт, О. І. Скопенко, Г. М. Сюта, Т. В. Цимбалюк; за ред. проф. Л. О. Пустовіт; рец. Т. К. Черторизька. Київ : Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 2000. 1018 с. (Бібліотека державного службовця. Державна мова і діловодство). 2. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. Харків : Халімон, 2006. 175, [1] с. 3. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. Київ : Європ. ун-т, 2007. 57 с. 4. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. Київ : Карпенко, 2007. 219 с. 5. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. 2-ге вид., оновл. Київ : К.І.С., 2006. 138 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид., Київ : Парлам. вид-во, 2006. 207 с. (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько, Київ : МНІАЦ мед. Статистики : Медінформ, 2006. 459 с. (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. Офіц. вид., Київ : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. VI, 74 с. (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. [Чинний від 2006-01-01]. Київ : Держспоживстандарт України 2006. IV, 231 с. (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004. ДСТУ ISO 6107-9:2004. [Чинний від 2005-04-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. [Чинний від 2007-01-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV, 18 с. (Національний стандарт України).

Каталоги	<p>1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. Львов : НТЦ «Леонорм-стандарт», 2006 (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 5. 2007. 264 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p> <p>3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. [Суми : Унів. кн., 2003]. 11 с.</p> <p>4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p>
Авторські свідоцтва	<p>1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.</p>
Патенти	<p>1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09; заявл. 18.12.00; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).</p>
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. 2006. № 6. С. 14–17.</p> <p>2. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. 2007. № 1. С. 39–61.</p> <p>3. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. 2007. Т. 2, № 2. С. 13–20.</p> <p>4. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. Дрогобич, 2007. С. 245–291.</p> <p>5. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. Харків, 2007. С. 33.</p> <p>6. Чорний Д. Міське самоврядування : тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра : проблеми модернізації міст України : кінець ХІХ–початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. Харків, 2007. Розд. 3. С. 137–202.</p>
Бібліографічне посилання на електронні ресурси	<p style="text-align: center;">Електронний ресурс</p> <p>Залежно від режиму доступу електронні ресурси поділяють на електронні ресурси локальні та віддаленого доступу.</p> <p>У бібліографічному посиланні на електронний ресурс локального доступу після вихідних даних подають відомості про кількість фізичних одиниць (арабськими цифрами) та вид носія інформації (наприклад, електронний оптичний диск). У дужках можна подавати відомості про вид оптичного диска (CD-R, CD-RW, DVD-R тощо).</p> <p style="text-align: center;">Наприклад:</p> <p>Кожухівський А. Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс] : практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст. дані. Черкаси, 2009. 1 електр. опт. диск (CD-R).</p> <p style="text-align: center;">Електронна адреса</p> <p>Для позначення електронної адреси електронного ресурсу віддаленого доступу в примітці дозволено замість слів «Режим доступу» (чи «Доступ»)</p>

або їхнього еквівалента іншою мовою (наприклад, «Available from») застосовувати абрєвіатури URI (Uniform Resource Identifier – Уніфікований ідентифікатор ресурсу) або URL (Uniform Resource Locator – Уніфікований покажчик ресурсу).

Якщо електронний ресурс має унікальний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier – Ідентифікатор цифрового об'єкта) або інший постійний ідентифікатор, замість електронної адреси цього ресурсу рекомендовано зазначати його ідентифікатор.

Інформацію про протокол доступу до електронного ресурсу (http, ftp тощо) та його електронну адресу наводять у форматі URI або URL.

Довгу електронну адресу можна переносити на наступний рядок. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак скісна риска (/).

Після електронної адреси подають відомості про дату звернення до електронного ресурсу віддаленого доступу: число, місяць, рік (у круглих дужках) після слів дата звернення.

Наприклад:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к / 96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%DO%BA/96%DO%B2%D1%80> (дата звернення:08.02.2012).
2. Біланюк О. П. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в українсько-польських відносинах // Економіка. Управління. Інновація : електрон. наук. фахове вид. 2012. № 2. URL: http://acohive.ubuv.gov.ua/journals/eni/2012_2/pdf/12borypv.pdf (дата звернення: 17.06.2013).
3. Дозволено подавати відомості про інше місцезнаходження чи форму електронного ресурсу, використовуючи слова Також доступний (наприклад, Також доступний у PDF:...) чи еквівалентні фрази (наприклад, Відомості доступні також в інтернеті...).

Зразок оформлення рецензії наукового керівника на курсову роботу

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Художньо-графічний факультет

Кафедра технологічної і професійної освіти

РЕЦЕНЗІЯ

на курсову роботу з дисципліни «Методика професійного навчання»

Здобувача _____ 3 року навчання _____
(форма навчання)

спеціальність _____

додаткова спеціалізація _____

Рецензент _____
(науковий ступінь, посада, прізвище та ініціали)

Дата отримання роботи для рецензування «__» _____ 20__ р.

Дата повернення роботи після рецензування «__» _____ 20__ р.

Текст рецензії

I. Встановлені строки здачі роботи (за завданням) _____

II. Оформлення курсової роботи відповідно до вимог методичних рекомендацій _____

III. Зміст курсової роботи:

1. Вступ _____

2. Теоретична частина _____

3. Практична частина _____

4. Висновки _____

5. Список використаних джерел _____

IV. Наявність власної точки зору _____

– вміння користуватися методами збору й обробки інформації _____

– ступінь обґрунтованості висновків і рекомендацій _____

– достовірність отриманих результатів, їх практична значущість _____

Заслужує оцінку (відмітка щодо допуску) _____

Підпис наукового керівника _____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ»
для здобувачів вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
зі спеціальності 015 Професійна освіта (Дизайн)

Розробники:

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти, декан художньо-графічного факультету Т. А. Петухова;

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри технологічної та професійної освіти І. С. Артемьєва;

асистент кафедри технологічної і професійної освіти Т. В. Штайнер.

